

Zaaknr. : 17.zk04641

Kenmerk : 17IT020211

Barcode :

Verslag van de vergadering van het algemeen bestuur van Waterschap Brabantse Delta d.d. 12 juli 2017 om 19.30 uur te Breda, kapel, Bouvigne.

Aanwezig:

De voorzitter: Th. Schots

De leden: M.J.C.M. Arts, K. van den Berg, W. Bonthuis, J. van Dam, C.B.M.E. Franssen, J.J.M. van der Heijden, C.A.M. de Jong, L.H. van der Kallen, K. Knook, J.J. Kocx, W.W.J.F. de Koning-Bogers, C.A.M. Korst-Dingemans, C.C.F. Mureau, G.G. de Neve, F.C.J. van Noord, P.H.T. Raedts, H.C.A.M. Schouwenaars, J.A.M. Slenders, C.A.G. Sneep, W. Spierings, J.P.W.A.A.M. Taks, M.C. Velthoen, J.A.P.G. Verhulst, H.P. Verroen, J.J.M. Voets, A.A.F.M. Wijnen

Afwezig met kennisgeving: J.J.M. van der Aa, W.J.H. de Boer, H.B. Hieltjes

De secretaris-directeur: H.T.C. van Stokkom

Notulist: H. Mutsaerts van Het Notuleercentrum

1. Opening

De voorzitter: Dames en heren, ik open de algemene bestuursvergadering. Welkom allemaal. De volgende leden hebben zich afgemeld: de heren Van der Aa, De Boer en Hieltjes. De heer Verhulst komt iets later. Vanwege de afwezigheid van de vicevoorzitter, de heer Hieltjes, leid ik vanavond de vergadering. Welkom aan de heer Wijnen, wij vinden het fijn dat u vanavond weer in ons midden bent, want uw stoel is een aantal malen leeg geweest. Enkele mededelingen over de orde van de vergadering. Water Natuurlijk heeft voorgesteld om agendapunt 3.e. te behandelen voordat wij aan de achterliggende projectvoorstellen beginnen, dat komt dan meteen na de kadernota. Ik zie niemand protesteren, dus dat gaan wij zo doen. Dan de behandeling van de kadernota.

Mevrouw Franssen: Wat is de reden dat dat agendapunt naar voren verschoven wordt?

De voorzitter: Water Natuurlijk heeft daarom verzocht omdat het een soort algemeen verhaal over projectontwikkelingen bij zuiveringsbeheer is en de achterliggende agendapunten betreffen individuele projecten die in dat bewuste punt naar voren komen. De volgorde is ook logischer om het zo te doen. Op de agenda ziet u dat elke fractie vier minuten tijd heeft voor de algemene beschouwingen over de kadernota. Daarna reageert het dagelijks bestuur en daarna kunt u met elkaar in debat gaan en met het dagelijks bestuur. Deze werkwijze hebben wij vorig jaar gevolgd als eerste stap naar bestuurlijke vernieuwing die wij dit jaar ook willen toepassen. Bij de mededelingen aan het einde van de agenda zal heel kort de Slikpolder toegelicht worden. De secretaris-directeur geeft een toelichting op de afhandeling van de Wob-verzoeken waarover u de vorige vergadering geïnformeerd bent en kort hierna een mail over heeft ontvangen en de heer Van der Kallen zal het proces toelichten in het licht van de afspraken die wij daarover in de vorige vergadering gemaakt hebben.

1.a Spreekrecht

De voorzitter: Er hebben zich geen insprekers aangemeld.

2. Notulen en besluitenlijst d.d. 28 juni 2017

De voorzitter: Bij de notulen is een groot aantal correcties en aanvullingen voorgesteld omdat de techniek ons de vorige keer in de steek gelaten heeft. Daarnaast hebben wij een aantal notulen gerelateerde opmerkingen van de heer Van Noord ontvangen die nog niet met u gedeeld zijn. Ik stel voor om deze notulen aan te houden en de wijzigingen te verwerken en in de volgende vergadering definitief hierover te besluiten. Kunt u daarmee instemmen?

Mevrouw Franssen: Wilt u de wijzigingen in een andere kleur weergeven? Dan hoeven wij niet te zoeken.

De voorzitter: Wij zullen de wijzigingen zichtbaar maken zodat u zich daarop kunt concentreren. Dan de actie- en toezeggingenlijst. Heeft daar iemand opmerkingen bij?

Mevrouw Bonthuis: Ik had daarover een technische vraag gesteld maar dat bleek een bestuurlijke vraag te zijn, dus ik stel hem hier opnieuw even. In de actielijst staat een punt bij het algemeen bestuur van 18 januari en 10 mei, een verzoek om met de gemeente Hoogstraten afspraken te maken over het elkaar informeren over vergunningaanvragen. Die terugkoppeling mag meer smart anders blijft het een open einde en weten wij nog niet wanneer wij wat kunnen verwachten. Ik stel voor om een half jaar na het schrijven van mei – dat is in november – een terugkoppeling te geven over de voortgang op het dossier liefst inclusief de meldingen van wat de OMWB in die tijd heeft binnengekregen.

De heer De Jong: Voorzitter. Dit is een verhaal wat misschien een wat langer staartje gaat krijgen omdat het een langer traject is. Wij zijn bezig om de vergunningaanvragen te scannen vanuit de afdeling Vergunningen. Er worden werkzaamheden verricht. Met Hoogstraten moeten wij weer in overleg om er een eindtermijn aan te koppelen en hierover verslag te doen zes maanden na 10 mei, daar kan ik mij in vinden. Dan kunnen we kijken hoe wij het proces vervolgen.

Besloten: Het algemeen bestuur stelt de actie- en toezeggingenlijst en de Besluitenlijst van 28 juni 2017 vast. De notulen worden in de volgende vergadering ter besluitvorming voorgelegd.

3. Nota's ter besluitvorming

3.a Kadernota 2018-2027

De voorzitter: In het voortraject hebben wij daarover met elkaar gesproken en dat heeft geleid tot de voorliggende nota. U heeft schriftelijke reacties aan het dagelijks bestuur gestuurd waarop wij antwoord hebben gegeven en dat vindt u terug bij de stukken. Het is nu het moment voor de algemene beschouwingen.

Mevrouw Franssen: Voorzitter. Een hele hoop leeswerk hebben wij gekregen, en veel huiswerk ook. Wat ons daarin opviel, was de eensgezindheid die eruit sprak. Een aantal thema's voert de boventoon en daarmee mogen wij ons gelukkig prijzen, want dat maakt de besluitvorming over een aantal zaken erg plezierig. Naar aanleiding van alle verhalen en de reactie van het dagelijks bestuur wil ik een paar dingen naar voren halen, namelijk participatie, klimaatadaptatie en financiën. Wij zijn blij dat er een thema-avond komt waarin participatie en samenwerking worden besproken. Wij staan daar heel positief tegenover, want wij denken dat dat een belangrijk iets is wat wij in en met dit bestuur zouden moeten doen. Wat mij dan wel van het hart moet, is dat er over het onderwerp participatie en samenwerking heel veel geschreven en gepraat wordt, maar de enige manier om verder te komen is om het echt te doen. De participatie en samenwerking worden nog onvoldoende professioneel vormgegeven en wij vragen het dagelijks bestuur en onze collega's daarop te letten. Klimaatadaptatie is niet specifiek een onderwerp van de VVD, maar wij hebben daar wel een mening over. Dat betreft de rollen en verantwoordelijkheden, die zouden transparanter moeten worden. Wie is waar verantwoordelijk voor en wanneer? Het waterschap is de waterautoriteit en wij weten dat er allerlei veranderingen in ons klimaat gaan plaatsvinden en wij zouden het goed vinden dat wij als waterschap daar proactiever in zijn. Je moet niet de put gaan dempen als het kalf verdrongen is. Er is eigenlijk al een kalf een beetje verdrongen en wij hopen niet dat er nog meer kalveren gaan verdrinken. Wij vragen het dagelijks bestuur om daar concrete acties aan te verbinden voor burgers, agrariërs en gemeenten. Dan financiën. De fractie Bedrijven zegt hier iets over in de algemene beschouwingen, maar daar is de VVD het niet helemaal mee eens. Wij zijn het meer eens met de reactie van het dagelijks bestuur, namelijk dat de reserve Duurzaam financieel beleid niet ingezet mag worden voor andere doelen. Wij vinden dat dat doel gehandhaafd moet worden en dat moeten wij niet veranderen en verschuiven. Wel is de VVD voorstander van tariefsmatiging en stabilisering en dat wij alle kansen die wij daarbij hebben, optimaal moeten benutten.

De heer Verroen: Voorzitter, uit de kadernota blijkt dat onze koers koersvast blijft, natuurlijk verschuiven er accenten, maar de kern blijft mooi overeind. Ook zijn goede proactieve maatregelen uitgezet richting de toekomst, geheel in lijn met onze koers en in samenspraak met het algemeen bestuur, zoals extra investeringsruimte ter verbetering van de waterkwaliteit, extra reserveren klimaatadaptatie en een goede richting is ingeslagen voor duurzaamheid en innovatie. Graag wil ik op dat punt de prioriteit van het CDA uitspreken voor een BOB-traject over welke rol kiest het waterschap in samenwerking op duurzaamheid en innovatie. Juist bij de kadernota vinden wij het tijd om daarover na te denken, procedureel kan dat in een fractievoorzittersoverleg worden afgetikt, maar ik vraag andere fracties nadrukkelijk hoe zij tegenover de keuze staan voor een BOB-traject over de rol van het waterschap in de samenwerking op duurzaamheid en innovatie. Dat alles ook nog een keer zonder onze schuldenlast ongebreideld te laten groeien, wij zijn

voorwaar tevreden. Daarnaast vindt het CDA dat wij de koers steeds beter uitleggen in woord en in beeld. De nieuwe samenvatting 'Kadernota in een oogopslag' laat zien dat het waterschap gericht en met creativiteit en met plezier aan communicatie werkt en dat doet ons deugd. Communicatie is belangrijk en wij wachten dan ook met spanning op de resultaten van de uitvoering van onze communicatiestrategie, met name qua aantallen en in grote groepen zullen de inwoners van het stedelijk gebied moeten worden betrokken en participatie krijgt dan ook een goede rol en hand in hand met goede communicatie is van groot belang. Gesterkt door de aandacht van het dagelijks bestuur in haar schriftelijke beantwoording, vraagt het CDA het dagelijks bestuur hier met voortvarendheid op te acteren zodat aan het algemeen Bestuur in de themabijeenkomst in december een flinke voortgang gepresenteerd kan worden. Wij vragen het dagelijks bestuur toe te zeggen waar mogelijk tot maximale voortgang te komen en dit onderwerp te prioriteren de komende tijd, dan kunnen wij tastbare en in gang gezette voorbeelden meer dan plannen alleen tegemoetzien. Vertellen wat je hebt gedaan is een sterker verhaal dan vertellen wat je van plan bent te gaan doen. Dat motto is ook sterk van toepassing op het volgende kernpunt. Het waterschap moet in control zijn. Twee vergaderingen geleden hebben wij de portefeuillehouder gevraagd naar de plannen om beter in control te komen bij projecten, wie doet wat en wanneer is het klaar. Wij willen het dagelijks bestuur en de staf een compliment geven, helder en tijdig is gepresenteerd hoe de problemen zijn ontstaan, wat er de afgelopen tijd is gedaan, welke maatregelen getroffen zijn, maar wanneer het klaar is, is nog niet helemaal bepaald. Maar dat is ook lastig. Denkt het dagelijks bestuur dat alle goede initiatieven die zij aangekondigd hebben, voor de volgende kadernota klaar zullen zijn, en dat dan alle projecten door de herevaluatie heen zijn zodat het sein 'brandmeester' gegeven kan worden? Het CDA herkent zijn speerpunten in het bestuursakkoord en ik wil afsluiten met de vaststelling dat de voortekenen gunstig zijn. Het waterschap heeft het afgelopen jaar niet alleen hard aan haar taken gewerkt, maar ook aandacht gehad voor de vergroting van taakbekendheid, wij hebben nog tijd gevonden voor een gestage en geborgen voortgang op het vlak van bestuurlijke vernieuwing en dat doet ons deugd. En de samenwerking tussen dagelijks bestuur, algemeen bestuur en staf ervaren wij als heel goed, wij voelen ons heel goed ondersteund. Last but not least, mogen wij ons verheugen in de benoeming van de nieuwe dijkgraaf en wij wensen hem en onszelf daarmee een hele goede waterschapstoekomst toe.

De heer Mureau: Voorzitter, de kadernota, samen komen we steeds verder, zo hebben wij de titel gelezen, dat slaat ook op ons als algemeen bestuur. Ik wil beginnen met een compliment want de eensgezindheid die net door de VVD genoemd is, ervaren wij ook en die ervaren wij als prettig. Het waterschap is een functionele democratie, we zetten samen de schouders onder het waterbeheer zonder in politiek gekissebis te vervallen, compliment aan ons allen. De drie kernpunten, klimaatadaptatie, waterkwaliteit, participatie en samenwerking. Twee punten wil ik er uitlichten, niet dan nadat ik gezegd heb dat wij erg tevreden zijn met de beantwoording door het dagelijks bestuur van onze overige punten. Suggesties van ons en andere fracties worden over het algemeen overgenomen. Waterkwaliteit, de medicijnresten baren ons zorgen. Het probleem groeit en zal de komende tijd groter worden. Het lijkt ons nodig dat het dagelijks bestuur daar een langetermijnscenario voor opstelt, waarbij een open blik voor innovatieve zuiveringstechnieken gehanteerd wordt. Het tweede punt is personeel. Wij hebben grote ambities, bestuurlijk en als organisatie en die kunnen alleen werkelijkheid worden als het personeelsbestand van hoge kwaliteit is en blijft. Wij vragen met name aandacht voor technische kennis in de organisatie. Er lijkt een verschuiving plaats te vinden van de ouderwetse techniek naar mensen die meer financieel en organisatorisch onderlegd zijn, maar wij pleiten ervoor om de technische kennis intern op peil te houden. Ons derde punt is van buiten naar binnen werken. Wij roepen dat elk jaar, de organisatie heeft daar goede stappen in gezet, maar het kan altijd nog beter. Er is ontzettend veel gebiedskennis voorhanden bij medewerkers, gebiedspartijen, benut die kennis, zorg dat je die kennis ontsluit. Een van onze speerpunten zijn de huiskamergesprekken die hebben onder andere plaatsgevonden naar aanleiding van de wateroverlast in 2015. De geluiden die wij daarover terug horen, zijn wisselend. Dus wij vragen het dagelijks bestuur om de huiskamergesprekken met betrokkenen te evalueren op de inhoud en het proces en leer daarvan.

Mevrouw Bonthuis: Voorzitter, Water Natuurlijk blikte terug op een werkzaam jaar. Wij kunnen onderschrijven wat hier gedeeld is dat wij als algemeen bestuur samen verder komen en samen met de organisatie. Wij hebben goede voortgang geboekt bij duurzaamheid en bestuurlijke vernieuwing en daar zijn wij heel positief over. Toch willen wij een paar accenten aanbrengen en wij sluiten ons aan bij de collega's die gesproken hebben over participatie en van buiten naar binnen wat een variant daarop is. Op dit onderdeel hebben wij nog wel wat te leren, dat geldt zowel bestuurlijk als ambtelijk. Wat hebben wij te leren? Wij hebben te laten zien dat wij merken dat de samenleving de laatste tien jaar wezenlijk is veranderd. Wij moeten ons daarin anders opstellen. Er is heel veel initiatiefkraft bij inwoners en bedrijven. Men wil niet meer afwachtend toekijken maar samen nadenken en waar mogelijk cocreëren, samen doen. Dat geldt voor allerlei partners. Wij kunnen daar niet op de bank blijven zitten, wij moeten tweerichtingsverkeer in dialoog naar buiten. Hoe werkt dat dan? Eigenlijk werkt participatie als een vorm van zichtbaarheid creëren, maak duidelijk waar je voor staat en dat je echt iets te bieden hebt en dat betekent ook dat je iets weg moet kunnen geven zo nu en dan. Kleine acties die van groot belang kunnen zijn voor inwoners van een bepaald gebied. Denk aan een stukje natuur inrichten of een operatie Steenbreek toch aan meedoen, omdat het bijdraagt aan

klimaatadaptatie maar toch in een stad is. Dat heet in waterschapstermen een spiering uitgooien om een kabeljauw te vangen. Dan denkt een inwoner, aan dit waterschap heb ik echt iets, het doet iets voor mij en het haalt niet alleen mijn belastinggeld op, want zo willen wij zeker niet alleen te boek staan. Participatie is geen doel op zich maar wel een onontbeerlijk middel om onze doelen te halen. Wij zouden heel graag hier vaker mee willen trainen, oefenen, gerichte evaluaties willen hebben die terugkomen in het algemeen bestuur. Dat voorstel brengen wij daarbij in. Participatie heeft een ander voordeel, namelijk het inhalen van de achterstand bij het herstel van natte natuurschapen en beek- en kreekherstel. Dat is niet een kwestie van alleen maar zorgen voor voldoende financiering of cofinanciering, dat is in onze ogen zeker ook de manier waarop je dat doet, en dan hebben wij het weer over de participatie, samen. Ik heb teruggezocht in verslagen en wij hebben op 9 maart 2016 al een opdracht gegeven om de kaders voor participatie uit te werken. Wij hechten er allemaal veel belang aan en dan begrijpen wij niet zo goed dat wij pas in december 2017 nog een keer een themabijeenkomst hebben. Dat kan niet als wij het zo belangrijk vinden. Ons verzoek is om dat naar voren te halen en laten zien dat wij het belangrijk vinden. Een heel ander punt is, zijn wij in control? In maart dit jaar toen de eerste extra kredieten werden gevraagd voor in mijn ogen schroefjes en moeren en andere onvoorziene reparaties – het waren geloof ik letterlijk schroeven – hebben wij gevraagd, zijn wij wel in control? Onze portefeuillehouder beweerde dat dat echt zo is, maar de stukken die vandaag op de agenda staan, doen ons opnieuw achter de oren krabben. Er is veel in de planning wat nog niet voorzien is als het gaat om prognoses van onderhoud, er is veel achterstallig onderhoud. Hoezo kunnen wij daarvoor eindverantwoordelijk zijn als er nu allerlei getallen boven tafel komen die wij veel eerder hadden willen hebben? De vraag is, hoe kan dat nu? Wij hebben er straks ook een agendapunt over. Het betekent dat wij als algemeen bestuur de eindverantwoordelijkheid hebben voor onze inwoners, dat de zaken op orde zijn en dat wij garant kunnen staan voor de gezondheid en veiligheid van onze inwoners. Ik merk dat ik nu wat begin te twijfelen aan de eindverantwoordelijkheid. Wat betekent duurzaam financieel beleid? Precies, het betekent in ieder geval niet te krap begroten, want dan schieten wij onszelf in de voet. Hoe kunnen wij dit nog meer op orde krijgen in een tempo dat wij daar met elkaar met een gerust hart in staan?

De heer Schouwenaars: Voorzitter, allereerst dank voor ieders inbreng in eerste termijn van de algemene beschouwingen en de reactie van het dagelijks bestuur daarop. Geen schokkende nieuwe inzichten, maar dat was ook niet te verwachten, maar wel een goed moment voor het opmaken van de balans halverwege de bestuursperiode. Wij signaleren in eerste inbreng een zekere koerswijziging. In de schriftelijke beschouwingen van collega's vinden wij daarvoor steun. In financiële zin voorsorteren op klimaatadaptatie, verbeteren waterkwaliteit wordt door alle partijen min of meer omarmd. Een hoge mate van consensus dus, mooi zo. Niet alleen een beperkte wijziging in koers. Wij hebben met elkaar een flinke slag gemaakt in het kader van anders besturen. Een deel vertaalt zich in de besluiten zoals genomen in het kader van bestuurlijke vernieuwing. Wij blijven met elkaar werken aan een andere bestuurscultuur. De verhoudingen tussen dagelijks bestuur en algemeen bestuur zijn aanmerkelijk verbeterd. Wij doen verwoede pogingen om iedereen op zijn eigen heldere positie te krijgen. Het algemeen bestuur betrekken aan de voorkant maar wel op hoofdlijnen, dat is het uitgangspunt. Dat lukt regelmatig maar het blijft een gezamenlijke zoektocht. Wij constateren dat wij het tij niet mee hebben. Vandaag worden wij geconfronteerd met de derde aanpassing in het dagelijks bestuur tijdens deze bestuursperiode. Dat remt ontwikkelingen maar dat overkomt ons, jammer. De heer Taks sprak vorige maand wijze woorden – dat doet hij wel vaker – toen hij het had over de toonzetting en de aanbieding van de jaarrekening. Een goed jaar, had hij gelezen, hij vond dat een te bedrijfsmatige formulering. Zo zeg je dat niet als overheid, was zijn conclusie. Daarmee sloeg hij de spijker op zijn kop. Wij zijn als waterschap te weinig overheid en benaderen de vragen te veel vanuit een bedrijfsmatige optiek en te weinig vanuit de maatschappelijke vraagstelling. Dat vreet zich op een hoofdthema van discussie, namelijk samenwerking en participatie. De VVD stelt dat participatie geen doel op zich is maar een middel om de taken uit te voeren. Voor de PvdA is participatie juist een middel om te achterhalen wat de taken werkelijk zijn. Wat is de maatschappelijke opgave waar wij voor staan? De fractie ongebouwd noemt in haar inbreng 'lading die je erbij hebt gekregen'. Het is niet een lading die erbij gekomen is, maar een lading die er allang was maar die wij door goed te luisteren nu manifest hebben gekregen. Van waterbedrijf naar wateroverheid in termen van de heer Taks. Het SODO-project maakt duidelijk dat wij als wateroverheid, hoeder van het algemeen belang onze taak bij handhaven flink hebben verzaakt. SODO biedt nu een mooie kans om ons contact met de samenleving te herstellen en te bouwen aan een nieuwe relatie. Bij handhaving moeten wij de regie herpakken en samen met de omgeving de vraagstelling definiëren en samen met de omgeving problemen voorkomen en oplossen. Wat ons betreft, geven wij vanavond nader invulling en richting aan het thema participatie en schuiven wij dat niet nog een jaar vooruit. Bij onze inbreng over waterkwaliteit willen wij de verenging die het dagelijks bestuur eraan geeft, breder houden. Het dagelijks bestuur stelt dat wij pleiten voor extra inzet voor akkerrandenbeheer, maar dat is wel te beperkt ingestoken. Wij duiden op het vijf voor twaalfsignaal van het Planbureau Leefomgeving als het gaat om de evaluatie meststoffenbeleid. Het Deltaplan agrarisch waterbeheer is te vrijblijvend. Wij geven het akkerrandenbeheer slechts als voorbeeld om daar meer uit te halen. Wij willen nogmaals wijzen op het advies van ACW van mei vorig jaar. Het gebiedsgericht voeren van emissiebeleid is een van de adviezen. De discussie waterkwaliteit loopt. Wij zijn heel benieuwd naar het vervolg en lezen in de inbreng van de collega's dat er kansen zijn om op dit gebied een paar flinke slagen te maken. Meerdere

tandjes erbij, lijkt een gedragen insteek. Kort even terugkomen op onze zorgen. In een soort schrikreactie zien wij vandaag agendapunt 3.e. op de agenda verschijnen. Op zich een helder signaal van het dagelijks bestuur om onze zorg te herkennen, maar dat is maar een deel van het verhaal. Onze zorg is breder en gaat niet alleen over het bestuderen van projecten in de zuiveringskolom. Het gaat over de vraag over onderbouwing van onze opgave voor de komende jaren. In het najaar 2016 moesten wij vaststellen dat wij nauwelijks zicht hebben op de investeringsopgave voor gemalen, het gaat dus niet alleen over zuivering. Een verdubbeling van het krediet was nodig. Bij 3.e. zien wij een mooi schema, de zogenaamde fuik, waarin duidelijk aangegeven wordt waar wij regelmatig de mist in gaan. Wij zitten te snel in de uitvoering, te snel in de oplossing en wij besteden veel te weinig tijd aan het ophalen en definiëren van de vraagstelling. Daar kunt u winst maken door aan de startup van projecten beter vorm te geven. De kadernota heeft onze steun.

De heer Taks: Voorzitter. De schriftelijke algemene beschouwingen van 50plus hebben het dagelijks bestuur weinig of nauwelijks aanleiding gegeven tot nadere bemerkingen in onze richting. Dat is op zich geen teleurstelling, wij vinden het eigenlijk heel geruststellend, zeker omdat er weinig ruimte zit tussen de opvattingen van het dagelijks bestuur en van de kleine partner zonder zetel in het dagelijks bestuur. Die samenwerking is uitstekend en dat is in het belang van ons allen. Mevrouw Franssen en de heer Mureau wezen op de goede samenwerking en dat komt ten gunste aan alle belanghebbenden in het gebied van Brabantse Delta, burgers, bedrijven en boeren. Ik vind dat de goede samenwerking ook gesignaleerd kan worden in het algemeen bestuur en de verhouding tussen de coalitie en oppositie is uitstekend. Daar gaf de heer Schouwenaars blijk van, dat er goede discussie bestaat tussen partijen over de grenzen van de coalitie heen. De oppositie bestaat eigenlijk alleen in theorie, het is een team, althans daar gaan wij vanuit. Voor 50plus ligt de nadruk op een goed evenwicht tussen taken, schulden en tarieven. Het duurzaam financieel beleid wordt met deze kadernota voor de komende jaren gegarandeerd. Onze benadering lijkt misschien wat minder ambitieus dan de bevlogen aanpak en wijze visies van andere fracties, maar als het zo zou worden opgevat, is dat een misverstand. Wij hebben in de laatste oordeelsvormende vergadering over de verbetering van de waterkwaliteit duidelijk blijk gegeven bij diverse bestuurlijke ambities een tandje meer te willen, maar daar geldt voor ons wel een voorwaarde bij, geen extra lasten voor de ingezetenen, dus de voorwaarde is herschikking van middelen of externe financiering. Wij vinden dat deze kadernota de nodige creativiteit toont. Er wordt duidelijk ingezet op intensivering van de waterkwaliteit en duurzaamheid. Dat betekent dat alles mogelijk is wat wij wenselijk vinden binnen het huidige financiële beleid. De aanscherping van de ambities bij duurzaamheid heeft onlangs onderwerp van gesprek uitgemaakt in het algemeen bestuur. Toen hebben wij nog even gesproken over de verhouding tussen het bedrijfsleven en de overheid bij de circulaire economie. Daar wordt een BOB-traject voor aangekondigd de komende tijd, dat is een welkome boodschap, om daar principieel over te debatteren. Ook bij een BOB-traject gewenst door het CDA over duurzaamheid, sluiten wij ons aan, want het is van belang dat wij daar uitgebreid over gaan praten. Tot slot een opmerking over duurzaamheid in meer politiek verband en landelijk gezien. Ik doel op de investeringsagenda in het kader van 'Naar een Duurzaam Nederland' van de Unie van Waterschappen, die doet voorstellen om te komen tot versnelling van de energietransitie en klimaatadaptatie. Dat wordt door de gezamenlijke waterschapsbestuurders van 50plus onderschreven, maar met een notitie met een iets andere titel, 'Naar een Duurzaam Nederland zonder lastenverzwaring'. Wij hebben daar een andere benadering en in dat verband is het belangrijk dat binnenkort de rapporten komen van de werkgroep Belastingherziening. Dat wachten wij in spanning af. Als er meer beleidsruimte komt voor de waterschappen om veranderingen aan te brengen in de verdeling van lasten tussen diverse categorieën, dan is dat een interessant politiek thema wat tot politiek debat aanleiding gaat geven. De kwestie die de fractie Bedrijven heeft aangesneden over de evaluatie van het kwijscheldingsbeleid wachten wij in spanning af, want ook dat zou een politiek debat kunnen opleveren, want daar denken wij niet allemaal gelijk over.

De heer Knook: Voorzitter, de kadernota is een helder, duidelijk en goed leesbaar stuk en de inhoud ligt in lijn met de verwachtingen en ontwikkelingen van de afgelopen jaren. Het waterschap is redelijk op koers gebleven, maar heeft de laatste jaren zoals de heer Schouwenaars ook aangaf, er wel wat lading bijgekregen. Ook de effecten van klimaatontwikkeling gaan sneller dan verwacht en hebben grote invloed op het waterschap. Vanuit onze achtergrond roepen wij dan ook op om vast te houden aan de uitvoering van de kerntaken van het waterschap, kerntaken zijn beheer en onderhoud en beheer van het watersysteem en het zuiveren van het afvalwater. Het waterschap dient dit te doen op een doelmatige en sobere wijze. Op die manier kan de tariefontwikkeling nu en in de toekomst beperkt gehouden worden. Extra inspanningen op het gebied van natuurontwikkeling en waterkwaliteit zijn altijd mogelijk indien de kosten worden weggelegd bij degenen waar de vraag vandaag komt. Onze zorgen voor de tariefontwikkeling zijn gericht op de komende jaren maar zeker op de lange termijn. De komende twee jaren stijgen de tarieven voor Ongebouwd met maar liefst veertien een tiende procent (14,1%) bovenop de stijging van de afgelopen twee jaar van elfeneenhalf procent (11,5%). Op basis van de huidige kadernota hebben wij tot 2022 een buffer met duurzaam financieel beleid. Daarna zal het afhankelijk zijn van de resultaten en meevallers van het jaar ervoor of er nog een buffer is om kostenstijgingen of tegenvallers op te vangen, zodat die niet meteen leiden tot tariefsverhoging. Watersystemen, een robuust watersysteem is voor iedereen binnen het waterschap van belang. Voor de landbouw is het extra van belang omdat ons inkomen afhankelijk is van de opbrengsten van

grond. Het doet ons deugd dat meerdere fracties van mening zijn dat een hoger organisch stofgehalte in de grond bijdraagt aan een robuuster watersysteem. Een bijkomend voordeel van een hoger organisch stofgehalte in de grond is dat er binding plaatsvindt van nutriënten en andere stoffen zodat die minder snel uitspoelen. Wij zien akkerranden als een goed middel om de waterkwaliteit te verbeteren en ondersteunen de oproep van andere fracties om het extra geld dat is gereserveerd voor waterkwaliteit, hiervoor in te zetten. Daarnaast bieden akkerranden voor het waterschap ook nog mogelijkheden om het onderhoud van de waterlopen beter uit te voeren en beter voorbereid te zijn op extreme weersituaties. Het extra geld kan ook gebruikt worden om grondgebruikers te stimuleren om het organisch stofgehalte van hun gronden te verbeteren. Dit kan door bijvoorbeeld ondernemers die hiermee actief aan de slag gaan, een korting te geven op de waterschapslasten. Wij zijn blij dat het dagelijks bestuur het met ons eens is bij de constatering dat bij het aanleggen van bedrijventerreinen en de uitbreiding van stedelijke gebieden vaak eerst de bebouwing wordt gerealiseerd en pas later de waterberging zoals opgenomen in de plannen. Wij vragen het dagelijks bestuur hoe zij er in de toekomst voor gaat zorgen dat in deze plannen eerst de waterberging wordt aangelegd en daarna pas de bebouwing, zodat tijdens de uitvoeringsfase in nieuwe gebieden het huidige watersysteem niet extra wordt belast. Duurzaamheid is ook voor Ongebouwd een belangrijk punt, maar duurzaamheid heeft niet alleen betrekking op minder milieubelasting en betere waterkwaliteit, maar betekent ook dat de kerntaken van het waterschap nu en in de toekomst tegen acceptabele kosten uitgevoerd moeten worden. Hierbij dienen wij ons te richten op de kerntaken. Wij moeten zeker niet alle ontwikkelingen die bijdragen aan een duurzaam waterschap, in eigen beheer willen uitvoeren of exploiteren, zoals het zelf bouwen en exploiteren van windmolens. Tot slot concluderen wij dat wij de kadernota op hoofdlijnen ondersteunen. Ten aanzien van de financiële vertaling naar de tarieven voor Ongebouwd hebben wij wel onze zorgen. Het waterschap dient te focussen op de kerntaken en door creatiever te kijken naar samenwerkingsmogelijkheden kunnen tariefstijgingen worden beteugeld. Op die manier kan het waterschap als functionele overheid haar functie en taken naar behoren uitvoeren voor alle belanghebbenden.

De heer Kocx: Voorzitter. Dank voor het feit dat de kadernota wederom een prima leesbaar en overzichtelijk stuk is geworden en voor het opnemen in bijlage 5 van diverse kaartjes die heel overzichtelijk aangeven welke projecten wij al hebben gedaan, waar wij mee bezig zijn en waar wij in de toekomst aan gaan werken. Deze kaartjes geven heel duidelijk aan dat wij als waterschap zeker niet stilzitten. De derde kadernota van de huidige bestuursperiode sluit nog steeds prima aan op het lopende bestuursakkoord en is een logisch en prima vervolg op de vorige kadernota. Ondanks de genomen maatregelen voor duurzaam financieel beleid alsmede het vrijmaken van extra middelen voor klimaatadaptatie en een verdere verbetering van de waterkwaliteit, scoren wij op de meeste criteria gemiddeld genomen ongeveer gelijk aan de vorige kadernota. Alleen het risicoprofiel scoort iets minder gunstig dan voorheen, maar dat komt mede door een verhoogde inschatting van die risico's. Maar tegenover dit iets minder gunstige risicoprofiel staat door de inzet van duurzaam financieel beleid gelukkig wel een forse schuldafname en tevens ontwikkelt het weerstandsvermogen zich gunstiger dan voorheen. Kortom, op hoofdlijnen kunnen wij zeer tevreden zijn met de kadernota. Bij de 'kadernota in een oogopslag' – waarvoor complimenten – staan vier accenten genoemd. Uitvoering van de kerntaken, veiligheid prioriteit, samen vernieuwen en acceptabele belastingtarieven. Een prima samenvatting, wij hadden het zelf niet beter kunnen wegzetten en wij ondersteunen deze accenten van harte. Onze fractie is verder verheugd met het feit dat de zuiveringstarieven in 2018 voor het vierde jaar op rij gelijk worden gehouden. Voor de toekomst moeten wij wel waken dat er geen jojo-effect met de zuiveringstarieven optreedt. Het bedrijfsleven is namelijk zeer gebaat bij een stabiel tarief. Gelukkig neemt het dagelijks bestuur de door ons genoemde opties daarvoor mee bij de volgende kadernota inclusief het kijken naar het verloop van de reserve Duurzaam financieel beleid van het zuiveringsbeheer. Een ander punt is het verloop van de egaliseringsreserve Zuiveringsbeheer. Ik heb daar schriftelijk al iets over gevraagd. Naar onze mening is nog steeds niet goed berekend c.q. niet goed weergegeven hoe het precies zit. Wij hebben volgens de jaarrekening tien miljoen achthonderdduizend euro (€ 10.800.000) daarin staan. In de kadernota wordt een starttarief gehanteerd van negen miljoen vierenzestigduizend euro (€ 9.064.000) ofwel een miljoen achthonderdduizend euro (€ 1.800.000) minder. Vervolgens wordt berekend dat ook in 2017 nog vier miljoen euro (€ 4.000.000) wordt onttrokken wat volgens ons veel te hoog is. Ik zal u de details besparen maar ik zal deze binnenkort een-op-een met de portefeuillehouder doorspreken en mogelijke effecten kunnen wij dan wellicht in de volgende kadernota meenemen. Wat ons wel erg verontrust is het oplopende bedrag van kwijtschelding van de waterbelasting. Ondanks het feit dat wij als maatschappij uit de financiële crisis zijn gekomen en dat het met de economie stukken beter gaat, lopen deze kosten helaas toch nog steeds op. Voor 2018 wordt inmiddels rekening gehouden met een bedrag van ruim drie miljoen tweehonderdduizend euro (€ 3.200.000) aan kwijtscheldingen. Onze fractie is blij van het dagelijks bestuur te vernemen dat nog dit jaar de uitkomsten van het onderzoek naar de effecten van versoering van het kwijtscheldingsbeleid op de agenda zullen komen. Een vast punt bij onze beschouwingen is altijd de SNB en de NWB. Ik zal dit keer niet in details treden, het is in ieder geval positief dat bij de strategiestudie naar slibverwerking de optie privatisering wordt meegenomen. Wat betreft de NWB zal het een kwestie van hele lange adem zijn, wie weet gaan de andere aandeelhouders op termijn de mogelijkheden en dan vooral de financiële mogelijkheden hiervan inzien. Tot slot een laatste punt met een knipoog. Bij de beantwoording van

de technische vragen ontdekten wij een nieuwe partij in ons midden, de algemene waterchaospartij. Wij hopen niet dat die naam de lading gaat dekken.

Mevrouw Raedts: Voorzitter. Ook de fractie Natuurterreinen kan instemmen met de inhoudelijke koers van de kadernota. Naar ons idee worden de meest relevante waterthema's behandeld en signaleren wij dat op alle bestuursniveaus deze waterthema's aan de orde zijn. Wij zijn als waterschap partij in de beleidsontwikkelingen en in het veld om met deze thema's iets te doen. Ten aanzien van beleidsontwikkelingen vraag ik het dagelijks bestuur om het algemeen bestuur steeds vroegtijdig te betrekken bij richtinggevende beleidsontwikkelingen, zowel op Rijks- als provinciaal niveau over de thema's waterkwaliteit, duurzaamheid, et cetera. Er heerst grote eensgezindheid in het algemeen bestuur over het belang van extra investeringen in klimaatadaptatie, waterkwaliteit en duurzaamheid, al is er volgens mij nog geen overeenstemming over de snelheid en de mate waarin investeringen gedaan moeten worden en wie die gaat betalen indien de kosten worden weggelegd waarin de investeringen gedaan moeten worden en over wie dat gaat betalen. Zo ben ik enigszins verbaasd over wat de fractie Ongebouwd zegt over extra inspanningen op het gebied van natuurontwikkelingen en waterkwaliteit. De fractie is van mening dat die inspanningen altijd mogelijk zijn indien de kosten worden weggelegd waar de vraag vandaan komt. Interessante stelling, maar hoe moet ik dat begrijpen? Dus de groep die een vraag heeft, gaat zelf meebetalen? De vraag naar schoon zoet water, gaat dan de landbouwsector de maatregelen betalen om verzilting tegen te gaan? Wie betaalt er dan nog meer? Op de vraag naar oppervlaktewater zonder medicijnresten, gaan de recreatiesector en de landbouw extra betalen voor waterzuivering? Ik heb niet de antwoorden, maar het zijn vragen die bij mij opkomen rond deze stelling. Samenwerking. De aandacht in de samenleving voor waterbeheer en waterkwaliteit zal toenemen, niet alleen bij bestuurders, ook bij inwoners, het onderwijs, bedrijfsleven en gezondheidszorg, want water raakt ons allemaal en raakt vele aspecten van de samenleving. Bij de aanpak van watervraagstukken staat het waterschap dan ook niet alleen aan de lat. Samenwerken met soms onbekende partners is niet altijd gemakkelijk. Hoe doen wij dat als waterschap, zowel bestuurlijk als tussen medewerkers van verschillende organisaties en met burgergroepen? Ik vraag het dagelijks bestuur om alles in het werk te stellen dat gebiedsprocessen goed verlopen vanaf de start tot en met het eind. Niet aan het eind van het proces om een reactie vragen aan gebiedspartners, want dan laten wij kansen liggen. Gebiedspartners hebben vaak veel gebiedskennis en kunnen dat bij de start van een traject goed inbrengen. Ook niet met een verrassend besluit komen na een participatietraject, wel samen problemen benoemen en samen oplossingen bedenken die recht doen aan te onderscheiden belangen. Alle fracties zien het belang van een goede samenwerking. Sommige fracties geven zelfs concrete voorbeelden van wat er zou kunnen. Laten wij dan ook prioriteit geven aan het leerproces en ontwikkelproces. Mijn fractie pleit ervoor om het thema-algemeen bestuur over samenwerking en participatie niet in december te doen, maar naar voren te halen in september. Tot slot nog wat aandacht voor het herstel van natte natuurplek. Het herstel van de natte natuurplek zit in de gevarenzone, u hebt het allemaal gezien, code rood. Wij moeten flink aan de slag om de eigen programmering in herstel natte natuurplek waar te maken. Het vinden van een eindbeheerder is op sommige plekken moeilijker geworden, nu bij verkoop van natuurgrond sprake is van gelijkberechtiging, maar het is zeker niet onmogelijk en het hoeft niet altijd vertragend te werken. Ook hier is samenwerking tussen diverse partners in een gebied het sleutelwoord plus het inzetten van verschillende instrumenten, bijvoorbeeld kavelruil. Wij hebben nog niet zo lang geleden in het algemeen bestuur daar een goede notitie over gehad. Kortom, gebiedsgericht en proactief op zoek naar eindbeheerders.

De heer Van Dam: Voorzitter. Een reactie van de Algemene Waterschapspartij. Ik had niet voorzien dat mijn vraag tot zoveel chaos zou leiden. Complimenten over de kadernota, een helder stuk en goed leesbaar. Dank aan het dagelijks bestuur en meer specifiek aan de medewerkers. Positief dat de financiën op orde zijn en dat met een goede uitvoering van onze wettelijke taken. Klimaatadaptatie. Positief om te werken naar energieneutraal, wat niet inhoudt zelf investeren in windmolens. Dit is geen taak van het waterschap. Denk meer aan zonnepanelen, op de zuivering met biogas elektriciteit opwekken, ook energiebesparing levert een bijdrage aan meer klimaatneutraal. Waterkwaliteit. De AWP heeft op de oordeelsvormende bijeenkomst gekozen voor een klompje erbij. Positief dat er extra financiële ruimte wordt vrijgemaakt om kansrijke kansen op te pakken. Communiceer deze extra maatregelen, laat het zien aan de ingezetenen en doe het samen met partners, zoals de agrarische ondernemers en beheerders van natuurterreinen. Wij zijn positief over het duurzaam financieel beleid en het trendmatig verlagen van de schuldenlast, niet doorschuiven naar onze kleinkinderen. Wij hebben zorgen voor de toekomst over de medicijnresten in ons effluent. Positief dat volgend jaar in pilots wordt gewerkt aan het verwijderen van medicijnresten uit het effluent. Onderzoek of kosten maar ook kennis van producenten kan worden verkregen. Ook bronnenaanpak niet uit de weg gaan. Als verwijdering op de rioolzuivering kansrijk blijkt te zijn in de pilots die wij volgend jaar starten en kosten in beeld zijn, onderzoek dan de mogelijkheden op de zuivering in Bath om zuiver water niet op de Westerschelde te lozen maar bijvoorbeeld te leveren aan Waterschap Scheldestromen en hiervoor een bijdrage te vragen. Ik wil reageren op het CDA om een BOB-traject te starten over duurzaamheid. Ik ben positief over hoe de BOB-trajecten tot op heden zijn verlopen, ik zou wel een voorstander zijn om in de discussies niet weer allerlei rondjes te gaan gebruiken waarvan je eigenlijk van tevoren al weet waar de

collega's gaan staan, maar laten wij inhoudelijk diep op de materie ingaan en niet een kloktijd van een kwartier hanteren, maar neem er de tijd voor om met elkaar te discussiëren en zo inhoudelijk tot betere bijdragen te komen. Tot slot, de AWP steunt de inhoudelijke lijn van de kadernota op hoofdlijnen. Dank aan alle medewerkers van het waterschap voor hun inzet en betrokkenheid in de afgelopen periode.

De voorzitter: Dank aan alle sprekers voor hun inbreng en het goed respecteren van de tijd die u was toegekend. Ik zal proberen op hoofdlijnen een reactie namens het dagelijks bestuur te geven. Ik bedank u voor de complimenten en lovende woorden die u over de kadernota hebt uitgesproken, zowel over de vormgeving, leesbaarheid als over de inhoud. Dat laatste is belangrijk maar zonder het eerste kun je het niet goed overdragen, dus ik ben blij dat wij op die twee punten bij u als algemeen bestuur goed gescoord hebben. Wij zijn ook blij dat u lovende opmerkingen heeft over de manier van samenwerking tussen het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur en richting de ambtelijke organisatie. Dat wordt ook aan onze kant nadrukkelijk zo beleefd. Ook het dagelijks bestuur heeft een goed gevoel bij de contacten met het algemeen bestuur, zowel in deze vergadering als in contacten in commissieverband of bilateraal. Dat is de basis van het voortgaande succes dat wij mogen vaststellen. Velen van u spreken over een verder accent op participatie, het openstaan voor de omgeving, het proactief acteren naar de omgeving, het onvermijdelijke geven en nemen in dat proces om te kijken of men met elkaar tot synergie kan komen om onze maatschappelijke opgave wat beter te realiseren. Het dagelijks bestuur staat achter de opmerkingen. Ook wij vinden dat wij op dat gebied stappen gemaakt hebben, maar er nog niet zijn en uit de diverse plannen voor participatie zowel inhoudelijk als qua evaluatie van het proces kunt u zien dat wij het onderwerp serieus nemen. Wij hebben dit onderwerp in het Waterbeheerplan genoemd en als ik kijk naar hoe wij ervoor stonden toen wij met dit plan begonnen en waar wij nu staan, dan denk ik dat wij behoorlijk wat meters gemaakt hebben. Ik begrijp dat het u niet snel genoeg kan gaan. Dat kan het ons ook niet, maar goed werk heeft tijd nodig en die zullen wij elkaar af en toe moeten geven. Dat geldt ook voor de communicatie met onze omgeving. Wij hebben een communicatiestrategie ontwikkeld in samenspraak met u en u heeft de afgelopen periode op een aantal vlakken gezien dat wij daar veel actiever in zijn, zoals bij de belastingcommunicatie. Uit de tussentijdse mails aan u kunt u zien dat wij verdergaan maar er nog niet zijn en er is een evaluatie aangekondigd om dat samen tegen de meetlat te leggen. Velen van u maken opmerkingen over in control zijn onder verwijzing naar agendapunt 3.e. verderop in deze vergadering. Ik wil benadrukken dat het absoluut niet de beleving van het dagelijks bestuur is dat wij op het financiële vlak bij projecten niet in control zijn. Wij hebben nog wel wat verbeterpunten te gaan en in de nota bij 3.e. zult u zien wat wij eraan doen en er al aan gedaan hebben. Het is niet zo dat wij volledig stuurloos zijn en de boel in brand staat, zoals het CDA een beetje suggereerde. Dat vind ik overaccentuering. Wij zijn hard bezig om op dat gebied de touwtjes aan te halen, het beheer van projecten in te richten naar hedendaagse normen en de organisatie daarop aan te passen. Dat kost tijd en misschien meer tijd dan ons lief is, maar ik ben ervan overtuigd dat wij voortgang maken op dat gebied en de verbeteringen zijn een continu proces op zichzelf maar wij moeten voordat de volgende kadernota aan de orde is, daar een hele grote punt achter hebben kunnen zetten, hoewel het een continu proces van verbetering blijft. U refereert aan de zoektocht op het gebied van bestuurlijke vernieuwing, als ik het in mijn eigen woorden zeg. Daar hebben wij het afgelopen jaar best het nodige aan gedaan met diverse BOB-trajecten en andere dingen die wij voor de onderbouwing van de besluiten aan de voorkant gedaan hebben. De diverse trajecten die wij gelopen hebben, zijn heel constructief geweest. Je kunt altijd vragen stellen bij de werkvormen, maar het dagelijks bestuur heeft de indruk dat deze aanpak er borg voor staat dat wij in korte termijn van zo'n BOB-sessie tot uitspraken en keuzes gebracht worden waar de ambtelijke organisatie mee verder kan bij het invullen van de plannen en uiteraard de fases beeldvorming, oordeelsvorming en besluitvorming geven de mogelijkheid om uw nuanceringen daarin op tijd aan te brengen. Op het vlak van klimaatadaptatie en duurzaamheid hebben wij de nodige stappen gezet. U pleit er in grote getalen voor om actiever te zijn in de samenwerking met andere partijen en dat staan wij als dagelijks bestuur ook voor en dat doen wij ook, maar dat zijn leerprocessen waarin je door vallen en opstaan langzaam verder komt. Bij de energietransitie om een voorbeeld te noemen, participeren wij aan een regionaal project en ik kan u verzekeren dat het een helse toer is om daar de lijnen scherp te houden als het gaat om de samenwerkingspatronen, wie is verantwoordelijk voor wat en wie staat voor wat aan de lat. Daar zullen wij met onze participanten verdere stappen moeten zetten en afspraken maken om dat tot heldere kaders te krijgen. Wij neigen naar werkvormen tussen overheden en niet-overheden die eigenlijk tot op heden niet vertoond zijn, die de grenzen van eigen verantwoordelijkheid lijken te raken en op te rekken, die aan de andere kant omwille van maatschappelijk draagvlak en verantwoordelijkheid wel nodig zijn. Daar komen wij met vallen en opstaan langzaam verder. De hoofdlijnen van de financiële positie en lastenontwikkeling geven aan dat u vertrouwen hebt in het duurzaam financieel beleid van het waterschap dat wij sinds vorig jaar actief aan het volgen zijn en dat voornamelijk gericht is op beperking van de groei van de schuldenpositie en daarmee het beperken van de rentelasten. U heeft in de financiële onderbouwing van de kadernota gezien dat wij daar nog steeds op het plan zitten dat wij vorig jaar aan u voorgelegd hebben en dat zullen wij de komende periode verder voortzetten. Dat is belangrijk om de lastenontwikkeling naar de toekomst binnen beheersbare proporties te houden. Wij hebben in het bestuursakkoord daarover normen afgesproken, deels in maximale stijging op jaarbasis, deels in maximale stijging in gemiddeld over de gehele planperiode en het dagelijks bestuur denkt dat wij daar in grote lijnen

aan voldoen en dat wij proberen om de tariefontwikkeling binnen acceptabele grenzen te houden. Medicijnresten is een aantal keren genoemd, dat is een actueel onderwerp waarmee wij in regionaal verband bezig zijn, evenals het Rijk en RWS. Het is een complex thema, dat hebt u in de thema-avond kunnen zien en dat is bij uitstek een traject dat belangrijk is, zowel qua bestrijding aan de bron als aan de zuiveringskant. Daar zullen wij de komende jaren de nodige aandacht aan moeten besteden om dat samen met de participanten verder te kunnen brengen. Het is een illusie te menen dat wij dat als waterschap alleen kunnen, want daarvoor is de problematiek te complex en te breed. U heeft gevraagd om een BOB-traject over de samenwerking op duurzaamheidsgebied. Ik denk dat wij daar in het dagelijks bestuur naar zullen kijken en nadenken over hoe wij dat vorm kunnen geven. Zoals u weet kennen BOB-trajecten een lange doorlooptijd, dat komt ten goede aan de kwaliteit aan de achterkant, maar wanneer wij samenwerken met andere partners bij duurzaamheid, zoals bij de energietransitie, dan kunnen wij ons niet jarenlang tijd veroorloven om intern na te denken over hoe wij met partners zullen omgaan. Daar zullen wij misschien de trein missen als wij niet uitkijken, dus wij zullen kijken hoe wij dat bij de kop moeten pakken. Een aantal van u heeft gevraagd om het thema-algemeen bestuur over participatie en samenwerking eerder te organiseren, dat is een punt dat in de kalender stond maar dat door de verschuiving van algemeen bestuursvergaderingen in het gedrang kan komen. Het dagelijks bestuur begrijpt de vraag dat u dat sneller wilt en wij zullen kijken of wij dat in samenhang met extra BOB-trajecten vorm waar u om gevraagd heeft, op de een of andere manier vorm kunnen geven.

De heer Van der Kallen: Even een paar reacties. De VVD sprak over de rollen van klimaatadaptatie, wie wat en ik voeg er zelf 'waar' aan toe. Het zal helder zijn dat het dagelijks bestuur zich bewust is van klimaatadaptatie in brede zin, dus niet alleen water maar ook hittestress en combinaties daarvan. Wij doen dat met alle denkbare partijen, van scholen in de vorm van een LEGO Challenge die het komend jaar over water zal gaan, de actie Steenbreek werd genoemd en zelfs met de gemeente Geertruidenberg is het gelukt in deze moeilijke tijd om dat gezamenlijk te doen. Wij doen dat met de voorbeeldkist, wij doen dat zelfs in samenwerking met tuincentra. Er is geen grondeigenaar die wat dat betreft aan onze aandacht ontsnapt en ook geen enkele overheid. Wij doen dat breed en dat is ook nodig om klimaatadaptatie echt vorm te geven. Het is niet alleen een internationaal, nationaal maar ook een lokaal en regionaal probleem en het is alleen in samenwerking met alle partijen op te lossen. Het blijkt dat het gaat leven en dat er steeds meer sprake is van dat gemeenten de Week van ons water serieus gaan nemen. Deze portefeuillehouder met zijn politieke achtergrond is daar heel blij mee, maar ook het dagelijks bestuur. Richting de fractie Natuur, bij de natte natuurparels is echt code rood. Dat ziet de provincie ook in met name door de PAS-opgave waarvoor zij gesteld staat, want wel rechten uitgeven en geen rechten of ruimte creëren is een probleem. Het doet mij deugd dat wij morgen twee belangrijke overeenkomsten met de provincie gaan tekenen over de westelijke Langstraat. Dan wordt dat gebied effectief aangepakt met een duidelijke tijdlijn, want de PAS-druk is groot. Dat soort dingen kost veel voorbereidingstijd, maar we gaan er echt voor.

De heer De Jong: Een aantal zaken is al benoemd als je derde in lijn bent. De reactie van Ongebouwd over waterberging op het moment dat bebouwing plaatsvindt, op het moment dat er zaken gaan spelen in een gebied, dan hebben wij overleg met de vergunningverlenende gemeente en daarin wordt aandacht gevraagd om de waterberging te realiseren voordat de ontwikkelingen gaan plaatsvinden, zodat er geen calamiteiten kunnen ontstaan tijdens de bouw aanvang. Er zijn in het verleden inderdaad een paar zaken misgegaan, dat is een leermoment geweest om daar accurater op te reageren.

De voorzitter: Dit waren de reacties van het Dagelijks bestuur op de beschouwingen van de fracties. Ik geef u de gelegenheid om met elkaar in discussie te gaan.

De heer Van Noord: Voorzitter. Het was mijn bedoeling om met collega's in debat te gaan in dit geval over participatie. De voorzitter heeft aangegeven dat het door meerdere fracties genoemd is. Sommige fracties kan het niet snel genoeg gaan, maar andere fracties melden dat wij nog veel moeten leren als waterschap. Ik dacht hierover na tijdens de beschouwingen en toen kreeg ik een soort beedspraak. Ik dacht, leren? Als je naar kinderen kijkt, die gaan van de lagere school naar de brugklas en de middelbare school. Er zijn dan ouders die zeggen, wat zou het gaaf zijn als mijn zoon of dochter straks naar het voortgezet onderwijs gaat, misschien wel de universiteit, misschien meester in de rechten kan worden, ze dromen wat aan. Als je bedenkt dat het heel mooi is om daarnaar te streven maar iemand zit in de brugklas, het is een puber en die moet tijd krijgen om te leren en die moet stapsgewijs ook af en toe een fout kunnen maken maar wel in een beschermde omgeving. Als je dan kijkt naar participatie, ik weet niet precies waar wij als waterschap in deze beedspraak zitten, maar als ik hoor dat wij nog heel veel moeten leren, dan moeten wij wel stappen blijven maken, maar wij moeten niet verwachten dat wij meteen eind lagere school kunnen doorstromen en klassen kunnen overslaan naar de universiteit toe. Wij zijn als fractie enorm voor participatie, maar wij moeten dat goed doen en leren van de stappen die wij maken, omdat er namelijk ook negatieve kanten aan kunnen zitten als wij dingen fout doen en dat kan imago schade en onbegrip opleveren bij burgers en bedrijven of wat je ook doet. Mijn start van het debat is, hoe denken jullie daarover en hoe zouden wij wel die progressie

kunnen maken waar wij allemaal wat voor voelen, maar oppassen dat wij niet te overhaast van het dal bovenop de berg willen springen.

De heer Verroen: Voorzitter. Ik denk inderdaad dat er gevaren zijn wanneer je overhaast aan participatie gaat werken. Ik wil het voorbeeld aanhalen dat de heer Schouwenaars inbracht. Hij zei participatie en het doel, misschien is het doel nog niet helder en moeten wij dat doel nog ontdekken. Ik denk dat er aspecten zijn waar wij subdoelen kunnen bedenken, maar het kerndoel moet helder zijn want dat zit in de taakportefeuille en dat moeten wij in ieder geval realiseren en aan de voorkant moeten wij heel helder dat er qua participatie niet aan te tornen is, wat zijn de randvoorwaarden voor participatie en dat je niet moet doen alsof alles ter discussie staat in participatie, dat zou in mijn ogen een verkeerde communicatie zijn. Kunt u daar eens op reageren?

Mevrouw Bonthuis: Ik wil ook graag iets inbrengen op de reactie van de heer Van Noord die aansluit bij die van u. Ik vond het een mooi beeld dat geschetst wordt en leren gaat gepaard met vallen en opstaan en af en toe au, maar wij kunnen ons niet permitteren om niet nu te leren en te doen. Dat zei de VVD zo mooi, wij moeten het nu gaan doen. De hele samenleving loopt tien passen voor ons uit, want elke overheid breekt zich het hoofd over participatie. Men moet het maar men weet nog niet precies hoe. Wij vinden al doende uit hoe het moet, dus in feite loopt het leren naast het doen samen op. Het is belangrijk om te zoeken naar hoe wij die leercirkel hier terug kunnen krijgen.

De heer Slenders: Ik sluit mij in grote lijnen aan bij de heer Van Noord. Als voorbeeld de Slikpolder, dat was op papier een perfect participatieproject maar het werd op den duur een discussie van belangengroeperingen. Het lijkt mij als ik dat zo mag destilleren uit het verhaal van de heer Van Noord, je moet het doen en blijven doen, je moet een masterplan hebben want het is maar zeer beperkt van opzet en reikwijdte. Je moet het blijven doen en goed evalueren. Bij de Slikpolder kijken en evalueren wat er mis is gegaan, want er is veel energie en geld ingestoken en op papier was het perfect, maar de uitkomsten waren het tegenovergestelde. Dat is uiteraard te betreuren.

Mevrouw Franssen: Ik wil hier heel graag op reageren. Ik vind niet dat wij van onszelf het beeld moeten hebben dat wij een puber zijn die nog een heleboel moet leren. Wij weten een heleboel, wij zijn de waterautoriteit en wij hebben hier echt een rol in. Dat het een keer verkeerd gaat, dat kan gebeuren, daar moeten wij van leren, maar wij moeten onze kennis niet onder de korenmaat steken. Wij weten een heleboel en wij kunnen veel betekenen voor andere overheden en moeten daar echt mee aan de slag. Dat kun je niet door nog langer te praten of plannen te schrijven, je moet het gewoon gaan doen en bij elk project zul je het op de een andere manier moeten doen. Het is een heel flexibel proces waarmee wij met vallen en opstaan en af en toe een fout kan ook, als wij er maar alert op zijn dat wij het fout hebben gedaan en dat wij het beter kunnen doen, dan lijkt mij dat heel belangrijk. Bovendien is het een belangrijk middel om de zichtbaarheid van het waterschap veel beter te maken en om daaraan te blijven werken, zodat mensen inderdaad een idee krijgen van wat wij als waterschap allemaal doen. Wij zijn echt fervent voorstander van het nu inzetten van het participatieproces en er beter aan werken dan wij tot nu toe gedaan hebben.

Mevrouw Raedts: Twee dingen. Als wij terugkijken naar vijf, zes jaar geleden, dan zijn er al heel veel stappen gezet, dus wij hoeven niet alleen te leren van dingen die fout gaan, maar ook dingen en ontwikkelingen die goed gegaan zijn. Ik hoor in het veld dat er op verschillende plekken heel goed samengewerkt wordt en dat er een goed participatietraject is. Er zijn ook situaties waarin het beter kan en ik denk dat wij niet alleen moeten focussen op de mensen, medewerkers en bestuurders die dat participatieproces aan den lijve doen en meemaken, maar dat wij ook moeten kijken of de organisatie daarop ingericht is. Hebben mensen verantwoordelijkheden en bevoegdheden gekregen om het participatieproces te begeleiden? Met de huidige organisatiestructuur zou je net dat ene stapje niet kunnen zetten, terwijl je met wat aanpassingen daar flexibeler in kunt zijn.

De heer Van der Heijden: Ik wil hier even op reageren. Wij doen net of we vijf, zes jaar geleden niet participeerden of dat wij toen nog niet wisten hoe wij samen moesten werken. Er zijn altijd verbetertrajecten, maar toen deden wij dat ook al. Toen werden er ook EVZ's aangelegd met andere terreinbeheerders en er werd ook met landbouwers samengewerkt. Het kan altijd beter en wij zetten er steeds beter op in, maar we moeten niet net doen of wij nu het wiel uitvinden, dat hadden wij toen ook al.

De heer Schouwenaars: Als je kijkt naar de organisatie en de ontstaansgeschiedenis, dan zie je een organisatie die heel sterk gericht is op doen en oplossen en bij participatie moet je juist proberen te zoeken naar de mogelijkheden om zo vroeg mogelijk partijen erbij te betrekken. Dan heb je het over de fase van probleemdefinitie, agenda ophalen, dat is wat wij als organisatie nog niet in de genen hebben en waar wij sterk naartoe moeten werken. Dat is niet wat de heer Verroen suggereerde, want moet je dan met lege handen staan? Nee, je mag goed de beelden die je hebt, naar voren brengen maar dat moet niet zozeer zijn in de oplossing, maar veel meer in welke problemen wij signaleren. Dat is een mindset, de van buiten naar

binnen-gedachte, die wij handen en voeten moeten geven. Als algemeen bestuur moeten wij op korte termijn de kaders daarvoor scherper stellen, anders sturen wij een heleboel mensen het bos in en die weten niet goed waar de randen liggen van hun handelen. Daar zijn wij als algemeen bestuur aan zet om het dagelijks bestuur en de organisatie wat meer handen en voeten te geven.

De heer Mureau: Wij pleiten voor een praktische insteek. Het lijkt nu of participatie een tovermiddel is, waarmee alles goed komt. Het is verworden tot een containerbegrip waarin ook samenwerken en van buiten naar binnen werken en nog meer termen onder geschaard worden. Participatie is geen doel maar het kan een middel zijn. Per project moeten wij als organisatie kijken op welke manier wij gebiedspartijen gaan betrekken, hoe gaan wij samenwerken, welke rol geven wij mensen. Als het participatie heet, prima, maar houd het praktisch. Learning by doing.

Mevrouw Bonthuis: Ik merk dat wij ongeveer dertig verschillende definities van participatie hanteren en het lijkt mij belangrijker om de themasessie naar voren te halen om het er eens goed over te hebben, want inderdaad doen wij al veel, maar heet het nou samenwerken of wat is het verschil met communicatie en is er een verschil en hoe praktisch wil je het? Het lijkt mij alleen maar uitnodigen tot meer gesprek met elkaar, dus wat mij betreft, hoe eerder hoe beter.

De voorzitter: Ik denk dat er voor het thema-algemeen bestuur geweldig veel ingrediënten liggen en de lijnen liggen nog lang niet parallel aan elkaar. Uw boodschap om dat sneller te doen hebben wij goed gehoord en dat zullen wij meenemen. Ik stel voor om het thema participatie af te sluiten en te kijken of er over waterkwaliteit nog een discussie gevoerd wordt ter afsluiting van de interactie op de kadernota. Ik heb verschillende partijen horen zeggen dat men bij waterkwaliteit vindt dat actief akkerrandenbeheer voldoende is, anderen zeggen daar moeten wij veel meer aan doen. Wij hebben daar ook een BOB-traject op lopen, dus ik wil vragen wie op dat punt wil inhaken.

De heer Mureau: Als ik zo vrij mag zijn, zou ik graag iets anders willen benoemen omdat ik tijdens het betoog van het dagelijks bestuur in de beantwoording van de tweede termijn constant instemmend geknik heb bespeurd bij mijn collega-algemeen bestuursleden, behalve toen het ging over de tariefontwikkeling. Toen werd er aan de overkant van de tafel driftig nee geschud en als de percentages die de heer Knook noemde van elf procent (11%) en veertien procent (14%) kloppen en daar ga ik zonder meer vanuit, dan snap ik dat nee-geschud wel. Misschien kunt u daar nog even op terugkomen of heeft de fractie Ongebouwd daar zelf ook nog een aanvulling op?

De heer Van der Heijden: Wij hebben daar wel een aanvulling op. Wij zitten daar in principe bij de kadernota altijd op. De eerste jaren was het voor ons altijd te verkroppen dat wij eerst een tariefstijging van zeseneenhalf (6,5), zeven (7) en dan wordt voorgesteld, steeds verder naar beneden en volgend jaar schuift het weer een beetje op en dan is dat weer voorgesteld. Wij hebben nu uitgerekend, ten minste de heer Knook, dat wij elfeneenhalf procent (11,5%) de laatste twee jaar en de komende twee jaar veertien een tiende procent (14,1%) omhooggaan. Als wij die percentages cumulatief optellen, dan zitten wij op dertig procent (30%) stijging over de laatste vier jaar. Dan komen wij niet het bestuursakkoord na, want daarin staat tweeëneenhalf procent (2,5%) plus de inflatiecorrectie of de inflatie voor Ongebouwd moet heel hoog zijn, ik weet niet hoe ze het berekenen. Daar waren wij het niet mee eens en daarom knikten wij nee.

De voorzitter: Op het gevaar af dat wij in een technische discussie over de tariefontwikkeling terechtkomen. Als ik kijk naar bijlage 3, de voorbeeldaanslagen in de kadernota, dan kunnen wij daar de percentages die de heer Knook noemt, niet in terugvinden. Het kan een verschil zijn dat u puur naar de percentages watersysteemheffing kijkt, terwijl de voorbeeldaanslagen natuurlijk gaan over het totaal van de rekening die het bedrijf of de burger van het waterschap krijgt en dat is een optelsom van de zuiveringsheffing en de watersysteemheffing.

De heer Schouwenaars: Ik zou eraan toe willen voegen, wij hebben in onze beschouwing niets over tarieven gezegd, niet omdat het ons niet interesseert, maar wij zijn in dit land bezig met CAB's met een klus die nog anderhalf jaar duurt. Het lijkt mij veel verstandiger om die discussie op dat moment te voeren en niet nu vanwege het incident van tariefsverandering, maar veel meer van, hoe gaan wij op lange termijn het totale belastingstelsel op het gebied van water verder inrichten.

De heer Van der Heijden: Ter interruptie, ik vind dat heel mooi, maar de fractie Ongebouwd wil wel kenbaar maken dat wij het er niet mee eens zijn. Als dit bij ingezetenen had gespeeld, dan had u heel anders gepraat.

De heer Schouwenaars: Ik ben het met de voorzitter eens dat ik de percentages die u noemt, niet kan herkennen in de kadernota.

Mevrouw Bonthuis: Dit wordt een technische vraag, mogen wij die dan op een ander moment laten beantwoorden?

De voorzitter: Ik vind dat prima, maar uit de voorbeeldaanslagen in bijlage 3 bij de kadernota blijkt in elk geval duidelijk dat wij daar een heel ander beeld van hebben. Wij hebben in de voorbereiding van de kadernota bij de scenario's die doorberekend worden, bij de tarieven sterk gekeken naar de normen die wij daarvoor hebben en naar de beleving van het dagelijks bestuur voldoen wij daaraan. Voor sommige categorieën is dat gedefinieerd als voor elk jaar, voor andere categorieën is dat gedefinieerd als gemiddelde over de planperiode van tien jaar. Mogelijk zit daar een misverstand. Ik wil u toezeggen buiten de vergadering om, om verder te kijken naar de getallen die door Ongebouwd genoemd worden, deze te bekijken en te beoordelen. Wat u zegt, mijnheer Schouwenaars, over de CAB, dat is op zich een juiste opmerking. Dat is een ingewikkeld traject en zoals u weet hebben wij in het vorige algemeen bestuur de voortgang gerapporteerd die de commissie CAB heeft voorgesteld en daar wordt u als algemeen bestuur nadrukkelijk bij betrokken. U constateert dat dat een langjarig traject is en ik ben dat met u eens, want zodra de waterschappen het met elkaar over CAB eens zijn, dan zal daar nog een traject van wetgevingsaanpassing moeten volgen en dat zal nog wel wat voeten in de aarde hebben.

De heer Kocx: Bij interruptie, ik denk dat wij moeten uitkijken dat wij geen appels met peren aan het vergelijken zijn. Ik denk dat Ongebouwd bedoelt de tariefstijging sec alleen voor het watersysteem Ongebouwd, terwijl de anderen het hebben over de totale voorbeeldprofielen, dat is een samenstel van een aantal tarieven en die vallen binnen de afspraken in het bestuursakkoord. Als je kijkt naar alleen het tarief van Ongebouwd voor alleen het watersysteem, dan heb je gelijk, dan vallen die erbuiten, maar wij hebben in het bestuursakkoord afgesproken dat het over voorbeeldprofielen gaat en die vallen inderdaad binnen de afspraken.

De voorzitter: Wij zullen de organisatie vragen dit punt uit te werken en richting fractie Ongebouwd en het gehele algemeen bestuur daarop terug te komen.

De heer Verroen: Voorzitter, mag ik nog een vraag aan mijn collega's stellen? Ik heb namelijk te berde gebracht dat de samenwerking met marktpartijen op het gebied van innovatie en duurzaamheid ons een BOB-traject waard leek. Wij hebben het misschien niet duidelijk geformuleerd, blijkens de reactie van onder andere de heer Van Dam. Het gaat ons niet om duurzaamheid an sich, maar juist om die fijne afscheiding, is het waterschap wel of niet een participant als wij nieuwe duurzame plastics ontwikkelen en moeten wij wel of niet participeren in de verkoop daarvan. Dat was de achtergrond van mijn vraag.

Mevrouw Bonthuis: Ik wil hier graag op reageren. Het is de vraag naar de rol die wij pakken, die geldt veel breder, die werd ook bij klimaatadaptatie gesteld. Wat ik lastig vind is dat wij net de duurzaamheidsvisie hebben vastgesteld. Ik vind het wat ingewikkeld om die opnieuw over te doen als het ware. Ik kan mij wel voorstellen want wij hebben innovatie nog op de agenda staan, dat die daar wel terugkomt en misschien ook bij de rol van klimaatadaptatie. Overigens vond ik de opmerking over het BOB-traject van de heer Van Dam heel waardevol. Hij zegt en dan denk ik dat hij met name refereerde aan de oordeelsvormende fase, we moeten wel zorgen dat we voldoende verdieping kunnen aanbrengen, want dat is de intentie van het hele traject, terwijl inderdaad sommige oordeelsvormende sessies toch een ritueel stoelendansje lijken te worden en dan schieten wij ons doel voorbij. Een mooie evaluatieve opmerking tussentijds, dus laten wij die meenemen in deze vraag.

De heer Van Noord: Als ik nog even mag ingaan op de heer Verroen, vanuit het bedrijfsleven als wij kijken naar duurzaamheid, dan zie je steeds meer dat behoorlijk wat bedrijven binnen het bedrijf zelf al redelijk wat aan duurzaamheid doen en er zijn een aantal koplopers en je ziet een ontwikkeling bij die koplopers, dat ze zeggen, binnen de perceelsgrenzen zijn wij klaar met verduurzaming en de volgende slag kan alleen maar met participanten in de meest brede zin van het woord, zoals omwonenden, gemeenten, provincies, andere bedrijven in de keten maar ook met het waterschap. Er zal zeker in de komende jaren vaker op de deur van het waterschap geklopt worden met de vraag hoe wij daar als een belangrijke partij in zitten, zeker met het oog op natuur gerelateerde duurzaamheidsaspecten. Vanuit het bedrijfsleven zal zeker de vraag komen om samen op te trekken bij grote maatschappelijke opgaven, lees energie of bodem.

De voorzitter: Ik kom bij de afronding. Ik wil nog twee woordvoeringen toekennen.

Mevrouw Raedts: Het onderwerp waterkwaliteit kwam even op tafel maar vervolgens is dat weer verdwenen. Ik wil hier graag op terugkomen. Ik heb een vraag op tafel gelegd richting Ongebouwd. Als het gaat over waterkwaliteit en natuurontwikkeling, dan ziet u dat het wel kan maar de inspanningen moeten betaald worden door degene die de vraag naar waterkwaliteit en natuurontwikkeling heeft. Zo vertaal ik dat dan. Kunt u wat voorbeelden geven, want ik kan er niet goed aan uit, dat hebt u straks wel gemerkt.

De heer Van der Heijden: U had het over medicijnresten, dus de landbouw moet dan maar zorgen dat het water gezuiverd wordt. Nee, je hoort het weg te leggen bij de veroorzaker, dat doe je bij de landbouw ook. Je bent daar aan het korten op het bemestingsbeleid en zelfs de provincie gaat qua milieu al verder, kijk maar naar de veehouderij. Als je daarop rijpt, dan zul je bij de farmaceutische industrie en de gebruikers ook moeten rijpen. Het kan niet zo zijn dat de landbouw of de visserij of de recreatie het gelag betalen van de farmaceutische industrie. Dat kan toch niet? Wij zien het meer bij de veroorzaker.

De voorzitter: Ik denk dat dat een thema is dat bij de CAB terugkomt als het gaat over de vervuiler betaalt of oplossen aan de bron.

Mevrouw Franssen: Voorzitter. Ik wil nog even terugkomen op de discussie over klimaatadaptatie. Wij weten veel over water en waterberging en hoe wij met water moeten omgaan en hoeveelheden water en dergelijke en waterkwaliteit. Wij weten allemaal dat er redelijk wat andere dingen staan te gebeuren met het klimaat, meer water op een moment en minder water op een ander moment. Wij vinden dat wij daar echt proactiever in moeten zijn en dat wij van tevoren na kunnen denken over welke rol wij willen spelen in dat proces. Dat is de oproep die ik in eerste termijn heb gedaan. Misschien is dat nu iets duidelijker.

Mevrouw Van den Berg: Ongebouwd gaf daar een mooi voorbeeld van, om de bodem te verbeteren en weer als een spons te laten functioneren en boeren die dat doen, weten te belonen. Dat zijn initiatieven die wij in de rolopvatting van klimaat kunnen meenemen. Dit vond ik een concreet voorbeeld, het dagelijks bestuur heeft niet gereageerd, maar dat zijn de dingen waar wij het over moeten hebben en dan heb je de rolopvatting die je daar kunt doen. Ik zou zeggen, dagelijks bestuur pak je kansen, er zijn een aantal initiatieven. Wij doen een aantal dingen wel en een aantal dingen niet, maar de rolopvatting die wij daarbij nemen. Ik vond het voorbeeld van Ongebouwd want die kwam ook terug op de bestuurdersdag, juist iets wat wij als voortrekker kunnen opnemen en dan ook de pilot die zij aangeven, kunnen wij iets doen in de belastingtarieven voor boeren die dat gaan doen, dat vind ik participatie, creatief zijn en samen cocreëren. Dat zijn de voorbeelden die wij moeten aanpakken.

De heer Verhulst: Bij interruptie, ik wil dat van harte ondersteunen, juist de oproep van Ongebouwd om er op die manier mee om te gaan, de voorlopers die in de bodem willen investeren, klimaat adaptief bezig zijn, om die te ondersteunen.

De voorzitter: Wij sluiten dit agendapunt af met de vraag of u kunt instemmen met de voorliggende kadernota. Is dat het geval? Zelfs unaniem. Dan bedank ik u daarvoor en wil ik de ambtelijke organisatie complimenteren voor alles wat gebeurd is en hen verzekeren dat er een heleboel vervolg komt waar zij hun tijd ook weer aan kunnen besteden. Ik schors de vergadering voor een korte pauze.

Besloten: Besloten: Het algemeen bestuur stelt de Kadernota 2018-2027 (samen komen we verder) vast.

3.b Aanvraag uitvoeringskrediet slibrooster en slibstudie Bath

De heer Velthoen: Voorzitter. De noodzaak van het vervangen van het rooster lijkt ons evident. U wilt een studie gaan starten en dat is uitstekend, daaruit blijkt zorgvuldig handelen. In Nederland hebben wij heel veel rwzi's en wat maakt de rwzi in Rilland anders dat u daarvoor een studie nodig heeft, vroeg ik mij af. Uit de tekst en foto's blijkt dat andere waterschappen met vergelijkbare zaken bezig zijn, dus daar moet toch veel kennis en ervaring zijn. Goed dat u alle deskundigheid en ervaring in uw eigen organisatie inzet om tot een goed oordeel te komen. Heeft u al enig inzicht in de vervolgstappen van mogelijke investeringen? U meldt bij de uitvoering op pagina 2 dat het onderzoeksplan in de voorbereidingsfase al is opgesteld. Wij wachten de uitkomst van de studie met interesse af.

De heer Schouwenaars: Mijn vraag sluit hier heel sterk bij aan. Wij hebben een budget onder project 1519 staan van negenhonderdduizend euro (€ 900.000). Wij gaan daarvan zevenhonderdvijftigduizend euro (€ 750.000) aan iets anders besteden. Krijgen wij die negenhonderdduizend euro (€ 900.000) nog een keer terug of hoe gaat dat zich met elkaar verhouden?

Mevrouw Bonthuis: Bij interruptie. Ik vind het jammer dat er nu zoveel technische vragen nog gesteld worden.

De heer Van Dam: Voorzitter, ook een technische vraag. Er is een investeringsbedrag in een eerder stadium vastgesteld voor een slibdikker inclusief een slibrooster. Ik vraag mij af als ik naar de foto's kijk, dan zou een slibrooster zevenhonderdvijftigduizend euro (€ 750.000) kosten. Dan blijft er anderhalve ton (€ 150.000) over voor de slibverdicker en dat lijkt mij juist een technisch uitgebreider installatie. Ik vraag mij of de negenhonderdduizend euro (€ 900.000) goed begroot is als je daarvan zevenhonderdvijftigduizend euro (€

750.000) nodig hebt voor het slibrooster. Dan zou die slibindikker weleens heel wat duurder zijn. Het zou jammer zijn als wij op het verkeerde been worden gezet.

De heer Taks: Ik heb geen technische vraag, voorzitter, want ik ben niet deskundig op dit terrein, maar ik vind het verstandig om een grondige studie uit te voeren naar de beste methode van slibindikking. De technische ontwikkelingen staan niet stil en als er nieuwe ontwikkelingen zijn, dan is het wijs om voorlopig af te zien van de tweede slibindikker en eerst te studeren.

De voorzitter: U hebt nogal wat technische vragen gesteld die ik niet zomaar kan beantwoorden, daarom stellen wij voor deze schriftelijk te beantwoorden en dat u in het vertrouwen dat dat antwoord goed is, goedkeuring geeft aan het project. Kan dat uw goedkeuring wegdragen? Dat is zo.

Besloten: Het algemeen bestuur stemt ermee in om:

- 1. De scope van het project tweede slibindikker inclusief slibrooster te wijzigen in slibstudie en vervanging slibrooster;**
- 2. Voor de gewijzigde scope een uitvoeringskrediet van zevenhonderdvijftigduizend euro (€ 750.000) beschikbaar te stellen.**

3.c Accountantsdiensten boekjaar 2018

Mevrouw Franssen: Ook een technische vraag maar ik weet zeker dat u die kunt beantwoorden. Wij gaan akkoord met de verlenging van de accountantsdienst, maar er zal wel een aanbesteding moeten gebeuren, want het jaar daarna zijn wij verplicht om opnieuw aan te besteden. Kunt u aangeven wanneer u dat gaat doen en zijn wij verplicht om een andere accountant te nemen of kunnen wij weer een raamovereenkomst sluiten met Deloitte?

De heer Verroen: Ik heb dezelfde vraag, maar ik vind hem niet zo technisch. Is het bestuurlijk niet wenselijk om een andere accountant te selecteren omdat je anders kans loopt op bedrijfsblindheid? De tijdige uitzet van zo'n aanvraag in de markt is vanzelfsprekend en ook noodzakelijk. Ik sluit mij aan bij de vorige spreker.

De voorzitter: Uw vragen betreffen de aanbestedingsprocedure voor een nieuwe accountant wat nu nog niet aan de orde is. Die is pas begin volgend jaar aan de orde en zal op zodanig moment gestart worden dat de nieuwe accountant ruim de tijd heeft om zich op zijn werk voor te bereiden. De aanbesteding is open, dus ook de zittende accountant heeft de mogelijkheid om opnieuw in te schrijven. Aan de hand van de aanbestedingscriteria wordt dan de keuze gemaakt. Het is binnen de accountantswereld inmiddels wel regel dat wanneer de verantwoordelijk partner vier jaar op een account heeft gezeten, die dan niet meer de certificerend accountant mag worden want dat moet een andere zijn, maar dat staat los van de keuze voor een accountant.

Besloten: Het algemeen bestuur stemt in met de verlenging van de raamovereenkomst voor de accountantsdiensten voor het boekjaar 2018 overeenkomstig de oorspronkelijke raamovereenkomst en prijsstelling.

3.d. Aanvraag 1^e uitvoeringskrediet AWP 2.0

De voorzitter: Een giga-investering waar wij als waterschap voor komen te staan. U heeft in de voorbereiding naar deze aanvraag al de nodige informatie gehad, een keer een thema-avond daaraan gewijd voor een deel. Dit sluit aan bij wat u in de vorige trajecten al gehoord hebt.

De heer Arts: Voorzitter, u geeft terecht aan dat wij hier te maken hebben met een kredietaanvraag en dat wij hier al enkele keren over hebben gesproken. Desondanks hebben wij hier geen goed gevoel bij, bij de AWP 2.0. Wij vallen al over het 2.0, want wij denken dat het gewoon een 1.0 is en misschien versie 1.1, want in de techniek verandert nauwelijks of niets ten opzichte van 1.0. Wij zijn geen futurologen, maar wij weten dat wij bij 1.0 al verrast werden door de staat van onderhoud en de daaraan verbonden kosten. U vraagt ons nu om dertig jaar vooruit te gaan kijken met de versie 2.0, terwijl de samenleving volop in transitie is, met name in de energie. Een ander punt is het feit dat wij met deze rwzi met het AWP 2.0 en de rwzi die daaraan gekoppeld is, lozen op de Westerschelde. En ja, de Westerschelde is een robuust systeem dat bovendien twee keer per dag min of meer schoongespoeld wordt. Toch vinden wij het geen goede zaak dat wij dat als argument gebruiken om het afvalwater minder schoon te hoeven maken en daar gaat geen stimulans vanuit naar bedrijven om hun afvalwater beter te zuiveren voordat zij het lozen en wat is de stimulans voor onszelf om het communale afvalwater beter te kunnen zuiveren? Wat dat betreft spreekt ons de suggestie die eerder gedaan werd door de AWP, aan om het water in te zetten als zoetwatervoorziening voor de Reigersbergsche Polder. Wij zijn geen zuiveringstechnologen, maar wij zijn dus ook niet in staat om

zomaar een alternatief aan te dragen. Daarom doen wij de suggestie om een second opinion te vragen aan een externe partij.

De heer Kocx: Voorzitter, een project waarvan wij in de vorige bestuursperiode hebben besloten dat wij dat AWP 2.0 zouden noemen en dat wij zouden kiezen voor deze variant. Daar is toen best veel tijd en energie overheen gegaan, toen is deze variant gekozen. Het gaat om heel veel geld vandaar dat wij er heel veel technische vragen over hebben gesteld die naar tevredenheid beantwoord zijn. Wij vinden het wel jammer dat wij nu zoveel gaan afwijken, want zoals ik al zei, het gaat over heel veel geld. Wij vinden het jammer dat in de notitie die voorligt, heel gemakkelijk werd gedaan over het feit dat de andere varianten die wij toen niet gekozen hebben, nu ook duurder zijn geworden. Hier wordt wel een verklaring voor gegeven, maar ik zou ervoor willen pleiten zeker bij dit soort majeure projecten waar wij al zo'n lang voortraject hebben, om dat iets beschrijvender weg te zetten en niet in een zinnetje van, dit zou ook wel duurder zijn geworden. Die verwachting is er ook wel, maar als je kijkt om hoeveel geld het nu gaat en het misschien nog wel duurder wordt als wat er nu staat, dan is het nog maar de vraag of die andere varianten misschien in beeld zouden kunnen komen en die vraag zal wellicht bij anderen leven die niet in de vorige bestuursperiode zaten, waarom is toen die keuze gemaakt? Wij zien gelukkig wel, die veertig miljoen euro (€ 40.000.000) was met een nauwkeurigheid van vijftig procent (50%). Er wordt nu gesteld een nauwkeurigheid van min vijftien procent (15%) tot plus vijf procent (5%), dus gelukkig hebben wij nu veel beter gedetailleerd uitgerekend wat het gaat kosten. Dat is een mooi voorbeeld voor andere projecten, laten wij dat eerst doen en dan weten wij ongeveer waar wij staan. De revisiepompen Bergen op Zoom. Wij hebben gesuggereerd, ga toch eens kijken wat wij met die pompen kunnen, wij gaan ze nu reviseren en over twee of drie jaar gaan wij ze vernieuwen en dat kost ons heel veel kapitaallasten aan afschrijving, want die moeten in drie jaar afgeschreven worden. Onze suggestie is, ga kijken wat je met die pompen nog kunt. Het antwoord stemt ons nu al tevreden dat hoewel het wellicht niet mogelijk is om er iets anders mee te doen, het dagelijks bestuur de suggestie wil meenemen om te kijken of wij er toch iets mee kunnen doen om zodoende onze kapitaallasten te verlagen.

De heer Mureau: Voorzitter, een enorme investering om het huidige systeem nog dertig jaar in de benen te houden. Dat is een algemeen bestuursbesluit en naar onze mening zijn er geen nieuwe inzichten om dat besluit ter discussie te stellen. Wij ondersteunen het voorstel dus. Wel willen wij wijzen op het feit dat er over dertig jaar en waarschijnlijk al eerder, veranderingen op stapel staan, nieuwe technieken, nieuwe inzichten. Op welk moment gaat het dagelijks bestuur daarmee aan de slag? De kadernota heeft een termijn van tien jaar, moeten wij nu gaan nadenken over iets wat pas over twintig of dertig jaar speelt? Onze oproep is, ja, laten wij dat doen.

De heer Van Dam: Voorzitter. Wij vinden vierenvijftig miljoen euro (€ 54.000.000) heel veel geld maar dat kunnen wij niet beoordelen omdat de deskundigheid daarvoor ontbreekt. Een paar dingen valt ons op en wij vragen ons af of we hieraan dat geld moeten uitgeven en dan doel ik vooral op gebouwen bij de tijd brengen, landschappelijke inpassing. Als het functioneel is oké, maar als het cosmetisch is, dan vind ik de vraag terecht of dit noodzakelijk is. Wij gaan toch hopelijk niet voor de architectuurprijs? Er wordt gesproken over verwijdering van afzetting in de leidingen. Dat is volgens mij onderhoud. Duidt dit op achterstallig onderhoud? Dit wordt nu meegenomen in de investeringen. Wij zijn blij dat de leidingen waar het effluent mee wordt geloosd, die zesentwintig (26) kilometer naar waarde, dat die niet worden vervangen door een kortere leiding omdat het op dezelfde bedragen uitkomt. Dit zou mooi meegenomen kunnen worden als wij daar een aantal kwaliteitsslagen gehaald hebben. Ook blij met de support van Water Natuurlijk voor de levering aan Scheldestromen. Daar zou de vraag kunnen worden gesteld om een stukje mee te investeren.

De heer Sneep: Voorzitter. Er is al veel over gezegd, de alternatieven zijn bekeken, dus wij vinden dit een voorbeeld van degelijke voorbereiding voor een raming van zo'n bedrag. Wij vinden het wel een beetje een soort oplossing waarvan je zegt, aan de ene kant zou je hopen dat er iets beters zou kunnen maar dat hebben wij afgewogen en dat was niet zo. Dan sluiten wij toch aan bij de heer Mureau. Dertig jaar is een lange tijd en mochten er nieuwe inzichten komen die wij kunnen gebruiken om hier iets slimmer mee om te gaan, dan zijn wij daarvoor. Verder zijn wij ronduit enthousiast over de in het stuk weergegeven populaire samenvatting en het overzicht van de maatregelen.

Mevrouw Korst: Voorzitter, ik ging ook even dromen net als de heer Van Noord. Wij hadden vroeger een televisieserie en die heette de Man van Tien Miljoen of, ik weet niet hoe ik u vanavond moet noemen, mijnheer Schots, maar het zijn er veel. Zes miljoen? Wij zijn als algemeen bestuur goed meegenomen in dit enorme traject wat ons te wachten staat. Wij willen zo veilig mogelijk, duurzaam, de apparatuur moet bedienbaar en beheersbaar zijn en het onderhoud moet financieel verantwoord kunnen plaatsvinden en het moet financieel verantwoord kunnen plaatsvinden, al met al een enorme uitdaging waar wij voor staan. De risico's zijn toch nog groot en die kunnen met name te maken hebben met de persstations Moerdijk en Hoeven. Wij kunnen nog niet inschatten of de risico's bewaarheid zullen worden en wij wachten dat wel af. Tijdens de informatieavonden hebben de projectgroepen gezegd dat zij de bewoners op de hoogte zullen

houden via een nieuwsbrief, en het lijkt mij goed om het algemeen bestuur ook met een nieuwsbrief op de hoogte te houden. Net als de kadernota in een oogopslag, bijvoorbeeld een nieuwsbrief in een oogopslag waarmee wij als bestuur informatie krijgen of de risico's die wij lopen, er daadwerkelijk aankomen. Qua communicatie lijkt het mij goed het op deze manier aan te pakken.

De heer Schouwenaars: Voorzitter, de ontstaansgeschiedenis van het AWP ligt bij de ontwikkeling van het industrieterrein Moerdijk en de grote risico's die nu nog in het voorstel zitten, liggen op hetzelfde gebied, namelijk wat gaat er in de toekomst daar gebeuren. Daar geven wij nog geen antwoord op. Hebben wij middelen om ervoor te zorgen dat die hoeveelheden die in de toekomst op het industrieterrein Moerdijk of het logistiek park Moerdijk geproduceerd gaan worden, in kwantiteit of kwaliteit beperkt zullen kunnen blijven waardoor deze installatie kan blijven draaien? Op zich is AWP geen stimulans om op het industrieterrein en logistiek park Moerdijk de duurzame verbindingenoptie en het beter zuiveren van eigen afvalwater te stimuleren. Dan krijgen wij een heel afkoppeltraject en dat zou in financiële zin heel nadelig zijn, terwijl het milieutechnisch misschien weleens heel voordelig kan zijn. Dat is het dilemma waar wij mee zitten. De studie is gedaan in de vorige bestuursperiode en toen is gezegd, dit is de optie waarvoor wij moeten kiezen. Wie zijn wij om daar een spaak in het wiel te steken?

De heer Van Dam: Bij interruptie. Mijnheer Schouwenaars zegt, als een industrie zijn afvalwater beter zuivert, maar hebben wij daar dan een ander tarief voor? Je wordt aangeslagen per kubieke meter, maar als iemand het zuivert, dan blijven het soms dezelfde tarieven.

De heer Schouwenaars: Daar kan ik geen antwoord op geven, dat moet u maar doen, voorzitter. Ik wilde namelijk af gaan ronden en zeggen van, wie A zegt, moet ook B zeggen en in dit geval moeten wij voor vierenvijftig miljoen euro (€ 54.000.000) B zeggen.

De voorzitter: Ik zal een poging doen om de vragen te beantwoorden en waar mij dat niet goed afgaat, zal de heer Vogels reageren. Ik vind het jammer dat Water Natuurlijk geen goed gevoel heeft bij dit project, want de AWP is een van de allerbelangrijkste assets die wij als waterschap hebben. Verschillende sprekers hebben gerefereerd aan de studie uit 2013 die overduidelijk heeft aangegeven dat het in stand houden van dit asset verreweg de beste keuze is, niet alleen qua kosten maar ook uit kwaliteitsoverwegingen. Natuurlijk is het zo dat wij in de periode die voor ons ligt als de investering klaar is, niet de ogen sluiten voor wat er verder gebeurt, maar wij blijven kijken naar de mogelijkheden om binnen de dan gerenoveerde AWP toch weer optimalisaties door te voeren, zoals energieteerugwinning uit afvalwater in riolen. Dat is een van de onderwerpen die bij energietransities en duurzaamheid nadrukkelijk aan de orde komt en de AWP is gezien zijn omvang, een buitengewoon serieuze bron om een schoner optie te onderzoeken. De lozing op de Westerschelde en hoe schoon of niet schoon dat water mag zijn, wij hebben voor alle zuiveringen en ook voor Bath bepaalde lozingsnormen waaraan krachtens de lozingsvergunning die wij hebben, moet worden voldaan. Daar koersen wij op en als u in het kader van de kwaliteitsverbetering tot de conclusie zou komen dat wij de lozingsnormen aanzienlijk moeten verbeteren, dan kost dat extra geld en tot nu toe heeft het vorige algemeen bestuur en het huidige algemeen bestuur ervoor gekozen om de normen zoals die in de vergunning staan, te hanteren, omdat die op zichzelf redelijk scherp zijn en maatschappelijk verantwoord, zeker in de situatie van de Westerschelde. De suggestie van Water Natuurlijk om een onafhankelijk extern bureau onderzoek naar dit verhaal te laten kijken, als antwoord daarop breng ik in herinnering dat het onderzoek van 2013 dat tot deze variant geleid heeft, is begeleid door externe partijen van gerenommeerde statuut. Bij dat onderzoek zijn alle stakeholders en gemeenten langs het hele traject van de AWP betrokken geweest, dus dat is een majeure exercitie geweest waaraan heel veel onafhankelijke externe expertise besteed is. Ik denk dat het overdone zou zijn om die exercitie nog een keer over te gaan doen. Mijnheer Kocx, u hebt in de technische beantwoording al gezien dat de suggestie rond de pompen op het station in Bergen op Zoom in dankbaarheid wordt meegenomen, dus dat kan ik u hier bevestigen. Uw opmerking over de analyse van andere alternatieven, u heeft in de technische beantwoording kunnen zien dat daar wat serieuzer naar gekeken is dan u vermoedde en ik hoop dat dat voor u voldoende is. De heer Mureau vraagt, wat doen wij als het ding weer dertig jaar mee moet, doen wij dan na de renovatie de ogen dicht of blijven wij kijken? Wij blijven natuurlijk kijken om te zien of wij met deze afvalwaterpersleiding andere dingen kunnen doen die in het kader van innovatie of duurzaamheidsontwikkelingen op ons pad komen. Mijnheer Van Dam, de landschappelijke inpassing en architectuurprijs, daar zijn wij niet op uit, maar wel om ervoor te zorgen dat de installatie in de omgeving past en er netjes uitziet. U heeft in het thema-algemeen bestuur over AWP 2.0 nadrukkelijk aandacht gevraagd voor deze landschappelijke inpassing en daar heeft het projectteam invulling aan gegeven en naar het oordeel van het dagelijks bestuur op redelijk beperkte en acceptabele wijze. De meeste dingen die op dat vlak gebeuren zijn om ervoor te zorgen dat de boel er netjes uitziet en luxe investeringen zijn niet aan de orde, maar dat neemt niet weg dat wij toch ook in die omgeving voor de landschappelijke inpassing moeten zorgen. De heer Sneeep heeft gevraagd naar de nieuwe inzichten in dertig jaar en dat heb ik al naar de heer Mureau beantwoord. Mevrouw Korst gaat in op de risico's rondom het hele traject en vraagt het algemeen bestuur op de hoogte te houden net als de omgeving. Ik denk dat dat vanzelfsprekend is en ik zal aan de afdeling Communicatie en de projectorganisatie vragen om hier

aandacht aan te besteden. De heer Schouwenaars vraagt naar de ontwikkelingen op industrieterrein Moerdijk en hoe wij daarop inhaken. De capaciteit van de afvalwaterpersleiding is gebaseerd op toen Moerdijk in de jaren zeventig opgestart werd. Wij constateren nu met de ontwikkelingen in Moerdijk, waar wij in de stuurgroep DVM, Duurzame Verbindingen Moerdijk, heel nauw contact met het havenbedrijf hebben. Gisteren is daar toevallig nog een overleg over geweest, dat wij elkaar op de hoogte houden van wat er in het gebied Moerdijk gebeurt. Het is duidelijk dat bij de vestiging van nieuwe bedrijven die afvalwater gaan lozen, er een optimalisatie moet worden gedaan. Wat is het beste, die bedrijven op het AWP lozen of dat ze al of niet naar lokale zuiveringen, op lokaal water, het Hollands Diep lozen. Daar gelden veel strengere normen dan voor de Westerschelde waar de AWP naartoe gaat. Het verschil in normen is destijds de reden geweest om de AWP aan te leggen en niet lokaal op Moerdijk te gaan zuiveren. De capaciteit van de AWP is echter niet onbegrensd en ongebreideld en die heeft een hogere bezettingsgraad en omdat er relatief schoon regenwater door de AWP stroomt. Een van de onderwerpen die met de lozende gemeenten en het havenbedrijf besproken wordt, is om te kijken als er nieuwe industriële lozers komen die op de AWP moeten, of andere lozers die nu relatief schoon water op de AWP uitlaten, om die op een andere manier op te vangen zodat je meer vuil water in de AWP krijgt, want wij zijn als waterzuiveraars vooral gebaat met vuil water, want het gaat om de vervuilingseenheden die in het water zitten en niet om het aantal kubieke meters en dat is meteen een antwoord op de vraag van de heer Van Dam, de heffing is niet gebaseerd op het aantal kubieke meters, maar op het aantal vervuilingseenheden dat in de kubieke meters zit. Met Moerdijk, stuurgroep DVM waar ik namens het waterschap in mag zitten en in direct contact met de directie van het havenbedrijf worden deze ontwikkelingen in Moerdijk op de voet gevolgd en dat geeft ook blijkt op dat gebied van onzekerheden, want wij weten niet wanneer er nieuwe uitbreidingen komen, maar wij zijn in de goede situatie om dat met elkaar te bekijken en de beste keuzes te maken.

Tweede termijn

De heer Arts: Water Natuurlijk heeft niet gevraagd om het onderzoek 2013 opnieuw te doen maar om een second opinion en dat kan in onze beleving ook een beoordeling zijn van de studie die hieraan ten grondslag ligt om het nog een keer door andere ogen te laten beoordelen.

De heer Van Dam: In eerste termijn heb ik gesteld van, in het investeringsbedrag zit ook de verwijdering van de afzetting en dat behoort volgens mij niet bij onderhoud. Praten wij hier over achterstallig onderhoud? Uw opmerking dat wij praten over vervuilingseenheden en niet over kubieke meters, ik zou graag de vrijheid nemen om hier later technisch op terug te komen, want ik heb hier verdere vragen over.

De voorzitter: Ik wil de heer Vogels vragen om de vraag over de verwijdering van de afzetting te beantwoorden. Mijnheer Arts, wij zien de noodzaak niet zo in van een second opinion, alles afwegende, dus het dagelijks bestuur zal dat niet honoreren.

De heer Vogels: De vervuiling van de afzetting is een hele harde scaling die al heel lang in de AWP zit, bijna vanaf het begin. Dat heeft ons nooit zoveel parten gespeeld, maar nu gaat de capaciteit steeds verder omhoog en zien wij dat de leiding te weinig capaciteit heeft voor de toekomstige aanvoer. Het is niet iets wat je even door een onderhoudsploeg eruit laat halen, het is echt een keiharde laag en die kunnen wij er nu goed uithalen omdat wij nu de mogelijkheid hebben om het afvalwater via een leiding – er zit daar een dubbele leiding – weg te halen. Ik zou het niet als onderhoud bestempelen, want daarvoor heeft het een te projectmatig karakter met alle handelingen die erbij komen. De hele leiding gaat open en wordt schoongemaakt met een aparte techniek. Wat is onderhoud, wat is projectmatig?

Besloten: Het algemeen bestuur stemt in met:

1. De uitwerking van de maatregelen die voorvloeien uit de oplossingsrichting vanuit de strategische studie.

2. Beschikbaarstelling van een krediet à vierenvijftig miljoen euro (€ 54.000.000) voor de uitvoering van het eerste deel van deze maatregelen, zijnde:

- Vervanging / uitbreiding van de persstations Roosendaal, Bergen op Zoom en Bath;
- Verdubbeling van de leiding over drieënhalve kilometer tussen persstation Bergen op Zoom en rwzi Bath;
- Verwijderen van afzetting in de persleiding tussen de persstations Moerdijk en Hoeven;
- Modernisering van de automatisering van de AWP;
- Verbetering van de landschappelijke inpassing en uitstraling van persstation Roosendaal en Bergen op Zoom;
- Renovatie en tijdelijke maatregelen om de bedrijfszekerheid van persstation Bergen op Zoom en Bath tot aan de ombouw te waarborgen, waarbij voor het tweede deel van de maatregelen, zijnde de aanpassingen aan persstation Moerdijk en Hoeven, op later moment krediet wordt aangevraagd.

3. De nieuwe eenmalige afschrijvingstermijn ten behoeve van de versnelde afschrijving op de revisie van de pompen in persstation Bergen op Zoom van drie jaar.

3.e. Prognose en realisatie van projecten binnen zuiveringsbeheer

De voorzitter: Ik heropen de vergadering. Wij hebben besloten om de volgorde van de agenda aan te passen, dus nu is 3.e. aan de orde. De achtergrond van deze nota is bij de kadernota even aan de orde geweest.

De heer Van Noord: Voorzitter, wij zijn als fractie tevreden dat dit thema dat al meerdere keren bij individuele projecten naar voren is gebracht door ons, nu middels deze nota daarin is verwerkt. Het is een goed overzicht en wij benoemen de problemen die wij tegengekomen zijn. Expertise op het vlak van projecten is in het begintraject cruciaal, maar ook de beschrijving van en de verwachting rondom een project moeten goed worden gemanaged. Het investeringsplafond blijft daarbij van belang als het eens een keer uitloopt. Ik wil zeker het dagelijks bestuur maar ook collega-algemeen bestuursleden waarschuwen goed op de balans te blijven letten, hoe erg wij het vinden als de prognose van een project een keer tegenvalt. Natuurlijk moeten wij vragen om goede inschattingen en berekeningen van projecten, maar wij moeten de ambtelijke organisatie niet dwingen om alvast aan de ruime kant te gaan begroten. Dit trekt de begrotingen op voorhand al scheef. Wij blijven vragen om scherpere, veel aandacht eraan besteden en een goede voorbereiding van de projecten.

De heer Sneepe: Voorzitter. Wij sluiten ons aan bij deze bijdrage. Wij zijn erg blij met de nota en wij hebben het hier in het verleden al verschillende keren over gehad. Wij willen nadrukkelijk een compliment uitspreken voor de duidelijke bijlagen en in de lijn van dat de prognoses accurater worden of iets ruimer, dan nemen wij aan dat er geen echte overschrijdingen meer plaats hoeven te vinden, dat de kans op budgetoverschot waarschijnlijk groter zal worden en dat die vervolgens worden toegevoegd aan de reserve Duurzaam financieel beleid. Dan dient dat een goed doel.

De heer Mureau: Voorzitter. Dank voor het duidelijke overzicht. Wij willen niet al te veel terugkijken, wij willen vooruitkijken. Het is in het verleden een aantal keren niet helemaal goed gegaan, maar waar ligt nu de sleutel naar verbetering in de toekomst? Met deze nota is het probleem gesignaleerd en onderkend en dat is een goede eerste stap. Daarmee zijn wij er niet. Wij hebben vier suggesties voor verdere verbetering voor u. De eerste is interne deskundigheid. In de algemene beschouwingen werd er ook al aan gerefereerd, voldoende interne technische kennis is cruciaal. Het tweede punt dat daarmee samenhangt, is minder afhankelijkheid van externe partijen. Het derde punt is intensiever samenwerken en kennis met elkaar delen. Wij vinden de nota aardig op de eigen organisatie gericht. Dat mag breder. Het vierde punt is er een voor de lange termijn, standaardisering. Nu heeft elk waterschap een eigen oplossing en eigen systemen en wij denken dat wij naar standaardisering toe moeten. Dat moet in gezamenlijkheid en er zal lange tijd overheen gaan voordat wij zover zijn, maar als wij er vandaag niet aan beginnen, dan komen wij er ook niet.

Mevrouw Van den Berg: Voorzitter. In de algemene beschouwingen is het ook al een keer teruggekomen of wij in control zijn of niet. Deze nota geeft aan hoe wij verder verbeteren om in control te komen. Ik vind de suggesties voor vier verbeterpunten van mijn buurman heel interessant, maar daar wil ik bijzetten dat de basis op orde moet zijn en dat betekent dat de onderhoudsplanning goed moet zijn, dat er voldoende financiële middelen daarvoor gereserveerd dienen te worden en dat wij bij de projectaanpak continu moeten kijken wat de beste aanpak is op dat moment en wat het betekent voor de uitvoering en de gereserveerde budgetten. Ik zou niet in beginsel te krap willen begroten zoals de fractie Bedrijven aangeeft, ja, zo kun je het betoog opvatten. Dat hebt u zo niet precies gezegd, maar zo komt het bij mij een beetje over. Ik zou zeggen de basis op orde en ik vind dat wij hier echt de basistaak op orde moeten brengen en dat wil zeggen het vertrouwen uitspreken dat het dagelijks bestuur en de organisatie het goed aanpakken, maar wij zijn er nog lang niet. Vooral de technische kennis en kunde en het lange termijnbeheer en het assetmanagement op orde brengen en de financiële consequenties daarvan zou ik graag in de eerste begroting willen zien, ook al zit het niet in de kadernota. Ik weet zeker dat volgend jaar daar duidelijkheid over moet komen, want ik vind dat de basis op orde moet zijn en dit is de basis en een van de kerntaken van ons waterschap.

De heer Schouwenaars: Voorzitter, daarop aansluitend, assetmanagement, OBS, LTHP, het zijn allemaal hulpmiddelen om je zaakjes goed op orde te krijgen. Wij zijn blij met deze notitie, wij zouden met name veel aandacht willen schenken aan het onderdeel genoemd onder 3, de meerjarenplanning veel beter op orde krijgen. Wat staat ons de komende vijftig jaar te wachten? Goede inspecties waardoor je inschattingen kunt maken die houtsnijden en die halverwege de rit niet leiden tot scopewijzigingen. Een budgetoverschrijding kan gebeuren, maar dat je bijna geen project tegenkomt waar tussentijds een of twee scopewijzigingen plaatsvinden, daar maak ik mij ernstig zorgen over. Het begin van het project moet meer tijd en aandacht krijgen, juist met partners die daarmee te maken hebben.

Mevrouw Raedts: Voorzitter. Veel heb ik niet toe te voegen aan de voorgaande sprekers. Ik ben het ermee eens, goed dat wij dit op een rij hebben staan en ook mee eens om niet te veel terug te kijken wat is er allemaal gebeurd en hoe heeft het zo kunnen komen maar systematisch goed zaken op orde. Ik zag nog ergens staan, wij gaan niet meer alleen sturen op minimale kosten, maar ook op duurzaamheid. Dat spreekt mij ook heel erg aan.

De heer Verroen: Voorzitter, wij zijn heel blij met deze rapportage, goed dat ernaar gekeken wordt en dat naar aanleiding van onze vragen en uw eigen bemerkingen in de organisatie, de organisatie open en eerlijk heeft gekeken naar zichzelf, dat is de basis voor verbetering. Wij zijn het helemaal eens met vorige sprekers. De heer Van Noord zei, niet te ruim te begroten. Twintig procent (20%) overschrijding van een budget is vervelend, maar twintig procent (20%) onderschrijding van een budget duidt ook niet op goede kennis, dus gewoon scherp begroten is de boodschap. Ik zou aan de waardevolle suggesties van de heer Mureau een vijfde willen toevoegen naar aanleiding van de projectrapportage die wij hebben gekregen uit de koker van de heer Hieltjes, zorg voor een goede regieorganisatie die goed de regie kan houden op de omgeving, aannemers en aanverwanten. Dan nog inhoudelijk, in de nota heeft u het over de lange termijn assetplanning waarbij u aangeeft dat vooral de bedrijfswaarden daaraan ten grondslag moeten liggen. Ik wil u in overweging geven om vooral innovatieperspectieven mee te nemen. Op de lange termijn mag je soms aannemen dat sommige zaken die nu technisch onmogelijk of lastig haalbaar zijn, door innovatie veel verbeterd worden. Als laatste de vraag, als wij daadwerkelijk een lange termijn assetplanning op nieuwe leest schoeien, zouden wij dan in de volgende kadernota wellicht financiële implicaties mogen verwachten voor aangepaste investeringsplanning na alle nieuwe inzichten die het afgelopen jaar zijn opgedaan of het komende jaar dan.

De heer Taks: Voorzitter, de verbeteracties die worden ondernomen, geven ons het vertrouwen dat in elk geval de realisatie van projecten binnen de planning kan verlopen. Daar gaat het om.

De voorzitter: Een korte reactie op uw inbreng in eerste termijn. Ik ben blij voor het begrip dat u allerwege opbrengt voor de situatie waarin wij zitten en de aanpak die wij gekozen hebben om daaruit te komen. Zoals in de vorige algemeen bestuursvergaderingen al gezegd, hebben wij u met deze adviesnota onder ogen willen brengen waar het klemmt met de projecten die ergens in de pijplijn zitten. Het is goed om te benadrukken dat nu alleen de probleempunten op tafel liggen, maar we mogen ook niet vergeten dat er legio projecten zijn die keurig binnen kosten en tijd en kwaliteitsspecificaties lopen. Wij hebben hier niet aan de orde de standard practice bij het waterschap, maar echt de uitzonderingen die qua effect groot genoeg zijn om daar serieus aandacht aan te besteden. Daar wil ik geen misverstand over laten bestaan, maar wij moeten het wel in de juiste context plaatsen. De heer Van Noord vraagt naar de balans tussen scherpste en ruimte in de begroting in relatie tot het investeringsplafond. Het is duidelijk dat ook het investeringsplafond dat wij hanteren voor watersystemen en zuiveringsbeheer, een onderdeel van deze exercitie vormen, dus die wordt in de verbeteraanpak gewoon meegenomen. Mijnheer Sneepe maakt voor mij een wat wonderlijke opmerking door voor te stellen de projecten maar ruim te begroten en de overschotten aan de reserve DFB toe te voegen. Ik denk dat dat iets te kort door de bocht is. Als de projecten binnen de gevoteerde kredietruimte worden uitgevoerd, dan vloeit het niet gebruikte deel terug in de algemene middelen en de projecten lopen niet door de exploitatierekeningen en dan vervolgens naar de voeding voor het duurzaam financieel beleid. De heer Mureau heeft een paar waardevolle aanbevelingen waar de heer Verroen nog een paar aanvullingen op geeft die wij omarmen en mee zullen nemen. Wij beschikken over voldoende interne deskundigheid, maar met de voortschrijdende technieken en automatisering is het zaak om dat op peil te houden en dat is onderdeel van het trainingsprogramma dat wij volgen. Afhankelijkheid van derden is een van de problemen waar soms problemen door veroorzaakt worden. Een externe projectleider die ineens weggaat en het project komt dan even stil te liggen of komt in andere handen. Er blijft altijd een balans tussen wanneer doe je dingen zelf en wanneer besteed je ze uit. De eigen organisatie is niet geëquipeerd op de piekbezetting in de projecten als wij manschappen nodig hebben die wij dan verder niet nodig hebben, dus de directie balanceert daar heel zorgvuldig op basis van integrale kostprijs om te kijken wanneer we inhuren en wanneer wij dingen zelf doen. Intensief samenwerken wordt genoemd en ik neem aan mijnheer Mureau, dat u duidt op de samenwerking met de andere waterschappen. Binnen Winnend samenwerken in Brabant en landelijk ook zijn er contacten en ook in de samenwerking met de waterschappen in het hele land kunnen wij daar nog wel wat stapjes zetten. Standaardiseren heeft inderdaad een langetermijnkarakter. Wij zijn nu wel bezig met bouwstandaards te vormen en toe te passen die mede op ons initiatief het licht gezien hebben, dus op dat gebied zijn ook stappen gezet. De regieorganisatie waar de heer Verroen op duidt, is een punt dat in de verbeterkoers die binnen zuiveringsbeheer gevolgd wordt, om de regie over de projecten, de beheersing van de risico's op projecten als die heel groot zijn, bij het AWP-voorstel straks zult u zien dat wij daar een hele expliciete risicobenadering gevolgd hebben, dus dat is een punt van aandacht. De heer Schouwenaars over de scopewijzigingen. Dat is een van de redenen die ons af en toe in de ellende brengen. Wij zijn nu bezig – en dat komt na de vakantie op uw bord – met een wijziging van de mandateringsprocedure in het kader van besturen op hoofdlijnen en daar wordt met name de scoping van projecten die aan u voorgelegd worden, veel nauwkeuriger geanalyseerd dan wij tot dan toe gewend waren.

Mevrouw Van den Berg pleit voor de basis op orde en kijken naar de financiële consequenties van dit gebeuren in de begroting 2018. Natuurlijk kijken wij bij de opstelling van de begroting 2018 naar de kadernota en naar die dingen die zelfs in die korte periode nog aanpassing behoeven, dus waar dat zo is nemen wij dat mee en dat vertaalt zich ook weer door naar de volgende kadernota als wij in het volgend jaar komen. Mevrouw Raedts houdt een pleidooi om niet alleen op de kosten te plannen, maar ook op duurzaamheid en innovatieve aspecten waar de heer Verroen ook op duidt. In onze projectenrapportage kijken wij naar kosten maar ook naar kwaliteit en de tijdplanning van de projecten en binnen de scope van de focus op kwaliteit denk ik dat aspecten van duurzaamheid en innovatie een uitstekende plek kunnen krijgen en daarin meegenomen worden. De heer Verroen vraagt naar een aangepaste langjarige investeringsplanning in de volgende kadernota. In het stuk dat u gekregen heeft, hebben wij niet een financieel vertaalde, maar gewoon een schema van projecten tot 2026 of verder in mind. Natuurlijk zijn die nog niet allemaal financieel uitgewerkt en je zult ook nooit in de volgende kadernota alle projecten tot en met 2026 wel financieel uitgewerkt krijgen, maar kunnen nu wel bij het plan waar zuiveringsbeheer aan werkt en voor projecten die op afzienbare termijn gebeuren, prognoses en kredietaanvragen scherper maken.

Tweede termijn

De heer Van Noord: Voorzitter, wij moeten als fractie even reageren op de uitspraak van de collega van Water Natuurlijk. Zij meende gehoord te hebben dat wij vragen om te krap te begroten, dat kan niet zo zijn en dat zal ook niet zo zijn, maar wij zullen ook niet vragen om de portemonnee wijd open te zetten. Wij sluiten ons graag aan bij het CDA die zegt, begroot gewoon goed. Bereid het goed voor en begroot het goed en scherp.

Mevrouw Van den Berg: Ter interruptie, ons is duidelijk dat er in het verleden vanuit scherpe kostenplanning wordt gekeken naar onderhoudsprojecten en of zaken wel of niet vervangen dienen te worden, dus waren de kosten het meest relevant en als wij dat steeds centraal blijven stellen, dan krijgen wij juist dit soort dingen. Daar was mijn opmerking voor bedoeld en u had weer dezelfde neiging voelde ik uit uw bewoordingen.

De voorzitter: De conclusie is dat u het eigenlijk ongeveer met elkaar eens was.

De heer Schouwenaars: Voorzitter, ik wil een kanttekening maken bij een van de suggesties van de heer Mureau die zegt, wij moeten zorgen voor interne deskundigheid en dat wij die in huis houden, maar de vraag is of wij op dit moment iets hebben aan de deskundigheid die wij tien jaar geleden hebben opgebouwd en of wij over tien jaar iets hebben aan de deskundigheid die wij nu opbouwen. Met andere woorden, ik wil aan de organisatie meegeven, bouw een flexibele organisatie waarin de deskundigheid niet op techniek is georiënteerd maar meer op de problemen zoals ze zijn, met elkaar te signaleren en beter in beeld te brengen en in de interactie met de omgeving juist die deskundigheid meer in huis te hebben, want iedere aap kun je kunstjes leren.

De heer Mureau: Bij interruptie, is de deskundigheid die u benoemt, heel waardevol, maar niet als niet daarnaast ook technische kennis intern aanwezig is. Het moet van beide zijn.

De heer Schouwenaars: Het moet van beide zijn, maar het moet misschien wel intern juist de deskundigheid zijn die een schaalte hoger zit, namelijk goed beoordelen van de techniek die anderen inbrengen.

De heer Mureau: Het beeld dat u schetst geeft precies onze vrees weer. Bedankt daarvoor.

Besloten: Het algemeen bestuur neemt kennis van de geschetste ontwikkelingen, de gevolgen en de verbeteracties teneinde de prognose en realisatie van projecten binnen zuiveringsbeheer meer in control te krijgen.

3.f. Zienswijze jaarschijf 2018 programmabegroting 2018-2021 en gewijzigde begroting 2017 BWB

Mevrouw Van den Berg: Voorzitter. Ik vind het een beetje een vriendelijk gestelde zienswijze. Ik kan mij dat voorstellen omdat wij met deze portefeuille in het dagelijks bestuur aanwezig zijn, dat de brief wat vriendelijk is gesteld. Ik zou graag wat scherpte willen in de formuleringen, want 'vraagt aandacht voor' en 'verwacht van', dat mag wat scherper. De scherpte mag in deze organisatie wel worden aangebracht, zeker gezien het verleden en als wij naar de toekomst kijken, mogen wij scherper formuleren wat wij verwachten.

De heer Kocx: Voorzitter, wij hadden een technische vraag gesteld over efficiencyvoordeel en het antwoord stemt niet echt tot tevredenheid. Als je naar tabel 2 en het jaar 2016 kijkt, dan heb ik daar drie bedragen als efficiencyvoordeel. Een miljoen zeventienhonderdduizend euro (€ 1.700.000) bij de businesscase meerjarenbegroting 2014-2017, een miljoen tweehonderdduizend (€ 1.200.000) bij de

ontwerpmeerjarenbegroting 2015-2018 en een miljoen honderdduizend euro (€ 1.100.000) bij de businesscase ontwerpmeerjarenbegroting 2016-2019. Onze simpele vraag is, wat hebben wij werkelijk per jaar als efficiencyvoordeel en al zouden wij het maar van een jaar krijgen, bijvoorbeeld van 2016. Een hele simpele vraag, wat hebben wij werkelijk in 2016 aan BWB betaald en wat hadden wij gedacht in 2016 te moeten betalen als wij het zelf zouden hebben gedaan, eventueel met een beetje slag om de arm, want ik weet dat wij geen echte cijfers meer hebben want wij hebben het uitbesteed. Feitelijk de vraag om een keer in een staatje te zetten wat het werkelijke efficiencyvoordeel is en niet het theoretische efficiencyvoordeel.

De heer Van Dam: Voorzitter. Wij kunnen ons vinden in de opmerkingen van Water Natuurlijk. Wij moeten gewoon eisen dat er een benchmark komt, dat wij inzicht krijgen in wat de positie van de belastingsamenwerking is. Wij kunnen instemmen met de zienswijze die u wilt indienen, maar die scherpte vinden wij dat dat best anders opgesteld kan worden.

De heer Sneepe: Voorzitter. De VVD is het eens met de zienswijze zoals geformuleerd en positief over de beschreven ontwikkeling als wij in tabel 2 kunnen aannemen dat vanaf 2019 de businesscase zich zo zal ontwikkelen, want dan is dat conform het eindadvies. Wij zijn blij met de geformuleerde punten die het dagelijks bestuur verwacht van BWB en wij sluiten ons aan bij de aan te brengen scherpte zoals voorgesteld door voorgaande sprekers.

De heer Verroen: De heer Kocx heeft al een van onze vragen gesteld. Daar sluit ik mij geheel bij aan. Een andere suggestie die wij in overweging geven om de zienswijze aan te vullen, is het verzoek aan de BWB om haar productgamma vooral zo flexibel te houden dat nieuwe deelnemers gemakkelijk kunnen toevoegen en toch een beetje eigenheid kunnen behouden, dus flexibilisering van het productaanbod.

De voorzitter: Uw meeste opmerkingen gaan over het aanscherpen van de formuleringen. Bij enkele sprekers proefde ik de suggestie dat wij daarin wat milder geweest zijn dan gewenst vanwege de rol die wij in het dagelijks bestuur van de BWB vervullen. Dat is geenszins het geval. De zienswijze wordt niet om mijnentwille – want zo zit het dan in elkaar – zachtjes opgeschreven, wat men vindt dat is het en ik kijk hier met de Waterschapspet op en in Etten-Leur op de vierde verdieping met de pet aldaar. Wanneer u vindt dat de formuleringen aangescherpt moeten worden, dan zullen wij daarnaar kijken, daar heb ik geen problemen mee. Ik mag aannemen dat u het dagelijks bestuur verder de ruimte geeft om dat in te vullen omdat wij deze zienswijze op korte termijn moeten indienen. De heren Kocx en Verroen vragen wat technische aanvulling op de vergelijking met de oorspronkelijke businesscase. Daar zullen wij naar kijken. Ik wil wel aantekenen dat de vergelijking steeds moeilijker wordt, omdat de businesscase waarop de BWB destijds berekend is, ophield in 2015 en van de jaren erna hebben wij geen businesscasegetallen meer. Wij weten wel wat wij aan de BWB betalen en de businesscase simuleren wij dan door de laatst bekende cijfers cumulatief met twee procent (2%) te verhogen en dat begint toch een beetje artificieel te worden denk ik, ook gezien alle ontwikkelingen van andere dingen die op dit gebied gespeeld hebben. Mijn vraag is, wat is de relevantie nog van deze tabel en van al het werk wat wij daarin moeten stoppen om het verder te preciseren, maar wat ik toegezegd heb, zullen wij doen maar ik pleit ervoor om daar volgend jaar wat pragmatischer mee om te gaan. De heer Van Dam vraagt naar benchmarken, dat vragen wij in deze reactie ook. U zegt dat wij dat dwingend aan de BWB moeten opleggen, maar dat gaat een stap te ver. De BWB bepaalt zijn begroting en houdt rekening met de zienswijze van de deelnemers.

De heer Van Dam: Bij interruptie, wij bepalen toch onze zienswijze? Wij dienen die in bij de BWB en als wij van mening zijn dat wij een benchmark willen hebben, dan is het heel erg raar als BWB dat niet zou honoreren.

De voorzitter: BWB is autonoom over zijn begroting. Zij vraagt uw zienswijze en maakt in haar bestuur de afweging wat zij met die zienswijze doet. U of de elf gemeenten kunnen niet dwingend voorschrijven aan BWB wat zij moet doen. Uw punt wordt wel serieus meegenomen, daar hoeft u niet bang voor te zijn, maar het is niet zo eenvoudig om een benchmark in elkaar te zetten. Wij hebben wel wat vergelijkingscijfers die de Waarderingskamer erop nahoudt, maar dat is wel heel globaal. Het punt komt mee en is vorig jaar ook meegekomen en wordt bij de BWB onder de aandacht gebracht, maar het opleggen van een onomkeerbare verplichting gaat te ver. De heer Verroen vraagt om het productengamma flexibel te houden en dat is wat ik en de BWB onderschrijven, denk ik. Daarbij is wel van belang, wat zijn de begrenzingen in het takenpakket van de BWB. Dat is in de gemeenschappelijke regeling nauwkeurig omschreven en daar ligt enige ruimte als het gaat om producten die aanpalend aan de belastingheffing zijn, de BAG is daar een mooi voorbeeld van. Als je zegt, laat de BWB voor de deelnemers ook maar andere vorderingen dan belastingen incasseren als ze toch incasseur zijn, dat is niet automatisch ook des BWB's. Daar moeten wij een serieuze afweging over maken. In contacten met deelnemers kijken wij wat men wenst maar het moet wel passen binnen de scope waarmee we de BWB ooit opgericht hebben. Het is niet nee, maar ook niet zonder meer ja, wij kijken ernaar.

Tweede termijn

De heer Van Dam: Ik kan mij niet helemaal vinden in de beantwoording van de suggesties die wij gedaan hebben. Het waterschap stelt een zienswijze op richting BWB en hoe die erop reageert is hun positie, onze positie is om een zienswijze op te stellen op de begroting van de belastingsamenwerking. Wij hebben gevraagd om een benchmark en daarom zou ik graag van mijn collega's vragen of zij ook van mening zijn dat wij gewoon kunnen vragen om benchmarkgegevens. Wij bepalen dat wij dat willen en het antwoord horen wij dan wel van de BWB.

De voorzitter: U stelt een vraag aan de collega's, dus die krijgen hierna de gelegenheid om te reageren naar u. Mijn antwoord is, u zegt het zelf al in uw eerste zin, wij mogen in onze zienswijze schrijven wat wij willen en dat onthoud ik u ook niet. U zegt wat er in de zienswijze komt te staan, maar het is de bevoegdheid van de BWB om te bepalen wat zij met de zienswijze doet en of zij dingen die u of gemeenten inbrengen, overneemt.

De heer Verroen: Het gaat vooral om de marktpositie te bepalen en of dat met een benchmark of andere gegevens kan, vind ik net iets minder interessant, maar de marktpositie vaststellen is belangrijk en dat wordt ook gevraagd en dat zal iets scherper gesteld worden, hebt u toegezegd, dus wat mij betreft akkoord.

De voorzitter: De heer Van Dam wordt geacht tegen de zienswijze te hebben gestemd.

Besloten: Het algemeen bestuur stemt in met een positieve zienswijze over de jaarschijf 2018 van de programmabegroting BWB 2018-2021 en gewijzigde begroting 2017.

Het waterschap verwacht van de BWB:

- Dat de in deze programmabegroting 2018 en gewijzigde begroting 2017 genoemde ontwikkelingen en de efficiency van de organisatie worden gemonitord en de effecten daarvan zichtbaar worden vertaald in de toekomstige meerjarenbegroting 2019-2022;
- Aandacht te hebben voor de interne beheersing, strategische personeelsplanning, risicomanagement, kwaliteitszorg in de vorm van gedegen beleid en uitvoering hierop gezien de strengere wet- en regelgeving en de toenemende aandacht voor informatieveiligheid (BIWA). Dit alles om zowel het goede imago van de BWB alsmede in het verlengde daarvan het imago van het waterschap te behouden;
- Om in toekomstige begrotingen aandacht te schenken aan de "marktpositie" van de BWB, bijvoorbeeld aan de hand van (openbare) benchmark gegevens;
- Niet wacht tot 2018 om aan de slag te gaan met het aantrekken van nieuwe deelnemers en uitbreiding van de taken voor de bestaande deelnemers, maar daar al in 2017 activiteiten voor ontwikkelt. Het waterschap wil graag inzicht hieromtrent en hoe dit zich doorvertaalt in de meerjarenbegroting.

3.g. Aanvraag uitvoeringskrediet instandhouding gistingstanks rwzi Bath

De heer Van Noord: Voorzitter. Hartelijk dank voor de beantwoording van de uitgebreide technische vragen. Zo gedetailleerd doen wij dat bijna nooit, maar wij vonden het van belang om dit agendapunt goed te begrijpen. Wij zijn zeer tevreden met de zeer uitgebreide en gedetailleerde beantwoording want die heeft ons veel inzicht gegeven. Een kleine bemerking van onze kant die uit de beantwoording naar voren komt. Er werd een vraag gesteld over de extra kosten die blijkbaar nodig zijn voor dekking van de overschrijding van het onderzoek. Het onderzoek was begroot op vierhonderdduizend euro (€ 400.000) en uiteindelijk heeft dat onderzoek achthonderdvijftigduizend euro (€ 850.000) gekost. Of u nou de overschrijding van zo'n pilotonderzoek op een instandhouding of renovatie-investering moet boeken, weet ik niet helemaal, maar dat hoor ik graag van u. Wij vinden het heel veel geld maar wij snappen nu veel beter waarom dat nodig is, installatie van vijftientwintig jaar plus is nodig om die weer helemaal up to date te brengen.

De voorzitter: De complimenten voor de technische beantwoording wil ik graag overdragen aan de ambtelijke organisatie, want ik ben de enige die weet hoeveel tijd daarin is gaan zitten om dat op tijd aan u beantwoord te krijgen. Uw vraag zullen wij in technische zin beantwoorden, daar komen wij op terug.

Besloten: Het algemeen bestuur stemt in met:

1. De uitvoering van instandhoudingsactiviteiten aan de gistingstanks op rwzi Bath;
2. Toekenning van uitvoeringskrediet voor een bedrag van vijf miljoen vijfhonderdzesigduizend euro (€ 5.560.000).

3.h. Woonplaatsontheffing nieuwe dijkgraaf

De voorzitter: Ik hoef daar geen toelichting op te geven. Wie wil het woord voeren? Niemand.

Besloten: Het algemeen bestuur gaat akkoord met de woonplaatsontheffing nieuwe dijkgraaf.

4. Mededelingen

4.a Aanvullende toetsresultaten regionale keringen

De heer Kocx: Voorzitter. Wij zijn tevreden over de technische beantwoording want die is erg uitgebreid. Er wordt op een risico bij Terheijden gewezen. Veiligheid is prioriteit, dat staat ook in onze kadernota, dus mochten daar risico's zijn, kijk daar tijdig naar. Er wordt nu gesproken over de volgende fase van het project, ons advies zou zijn, als wij daar echt risico's lopen, om dat indien mogelijk toch te vervroegen.

Besloten: Het algemeen bestuur neemt de toetsresultaten voor kennisgeving aan.

4.b. Slikpolder/Wob-verzoek

De heer Van Stokkom: Voorzitter. U heeft na de vorige bijeenkomst een mail gekregen om aan te geven of u wel of geen mails hebt ontvangen voor 16 mei. Een aantal van u heeft daarop gereageerd en een aantal niet. Mag het dagelijks bestuur concluderen dat degenen die niet gereageerd hebben, ook geen mails in bezit hebben? Ik zie dat daarmee wordt ingestemd, dan is dat dus helder.

De voorzitter: Daarmee stellen wij vast dat de mail die u ontvangen heeft, op die manier adequaat is afgehandeld en dat wij weten hoe de reacties zijn.

De heer Schouwenaars: Daarvan afgeleid een vraag voorzitter, kan ik nu visitekaartjes krijgen met mijn privémail erop? Dat is wel heel praktisch.

De heer Van Stokkom: Daar zal ik niet op reageren.

De heer Slenders: Ik was als gemeenteraadslid betrokken, dus ik weet bij God niet wie mij allemaal gemaïld heeft over dit dossier, het waren er wel veel. Moeten die van de heer Van Dongen afkomen, die u bedoelt? Anders wil ik dat nog wel nakijken, want ik heb vier mailadressen en ik kan zo een, twee, drie niet antwoorden.

De heer Van Stokkom: Het gaat hier om e-mails die u als algemeen bestuurslid van het waterschap heeft gevoerd en daarmee stel ik vast dat het ook in uw geval niet aan de orde is.

De heer Van der Kallen: Naar aanleiding van een vorige vergadering waar een aantal afspraken en toezeggingen zijn gedaan, allereerst met betrekking tot het Wob-verzoek. Dank voor de reactie zoals zojuist gegeven, want daarmee kunnen wij het Wob-verzoek nog deze week afronden en de aanvrager daarover volledig berichten. Wij hebben brieven ontvangen, zowel van een burger als van de gemeenteraad Geertruidenberg, en wij zijn voornemens deze brieven in de eerstkomende periode af te handelen en voor het eerstkomende algemeen bestuur te agenderen ter kennisname en eventueel ter bespreking. De toegezegde evaluatie is intussen gestart en dat duurt enige tijd omdat er ook derden bij betrokken zijn. Ondertussen is er wat informatie binnengekomen in termen van, wat is nieuwe informatie. Dat is oriënterend ambtelijk getoetst maar moet nog afgedaan worden via het dagelijks bestuur. Ondertussen is er een bestuurlijk gesprek geweest met de provincie, Geertruidenberg en het waterschap. Het gaat iets te ver om de inhoud helemaal toe te lichten, maar er is grotendeels gewezen op elkaars verantwoordelijkheden en elkaars opvattingen zijn uitgewisseld en uiteindelijk is de bijeenkomst gesloten in de sfeer van samenwerking om gezamenlijk dit project zo snel als het kan tot een goed einde te brengen.

5. Ingekomen stukken

5.a. Brief de heer J. van der Aa 'Beëindiging lidmaatschap dagelijks bestuur Waterschap Brabantse Delta per 20 juli 2017'

De heer Schouwenaars: Wij vinden het jammer dat de heer Van der Aa om gezondheidsredenen zijn functie neer moet leggen.

Mevrouw Korst: Voorzitter, wij willen in verband met deze brief als CDA aangeven dat wij zodra de procedure gestart zal zijn, onze Hans Peter Verroen voordragen als opvolger voor de positie van dagelijks bestuurslid.

De voorzitter: Uw gevoelens, mijnheer Schouwenaars, worden ruimschoots gedeeld in het dagelijks bestuur en ik weet zeker ook bij de andere collega-algemeen bestuursleden en de gehele ambtelijke organisatie. Het is duidelijk dat het voor de heer Van der Aa een buitengewoon zware en ook emotionele beslissing is

geweest, dat is bijna met geen pen te beschrijven. Niettemin heeft hij in zijn afwegingen besloten om deze stap te zetten en deze keuze kunnen wij alleen maar respecteren. Ik wil mevrouw Korst aangegeven dat op grond van de reglementaire bepalingen het dagelijks bestuur u aankondigt dat er een vacature te vervullen is in het dagelijks bestuur. Dat zal duidelijk zijn, maar ik moet deze formele aankondiging als waarnemend dijkgraaf doen. De procedure kent een aantal stappen waarmee ik u nu niet zal vermoeien. De eerste stap is dat de fracties of personen uit het algemeen bestuur zich tot uiterlijk maandag 17 juli 17.00 uur kandidaat kunnen stellen voor de vacante functie en dan gaat de procedure in werking. Degenen die zich kandideren moeten tegelijkertijd met hun aanmelding zich bij het bestuurssecretariaat, de heer Merks, voegen om de VOG-procedure op te starten, want dat is een vereiste in dit traject wat nogal wat tijd kost. Tevens maakt een integriteitsonderzoek deel uit van de procedure. Afhankelijk van hoe dat loopt en hoe de beschikbaarheid van kandidaten is, is voorzien dat medio augustus het formele gesprek met de waarnemend dijkgraaf kan plaatsvinden en dat leidt uiteindelijk tot een voordracht naar het algemeen bestuur waarvan het algemeen bestuur krachtens wettelijke regelingen in beslotenheid moet overleggen. Dan moet ook de kandidaat zich bereid stellen om gevraagd te worden en dan kan zijn beëdiging plaatsvinden. Het dagelijks bestuur heeft nog niet besloten wanneer dat precies zijn beslag zal krijgen, want de procedure die nu doorlopen moet worden, loopt natuurlijk in de vakantieperiode en dat kan hier en daar wat obstakels opleveren. Wij zullen afwegen of het mogelijk is om de beëdiging op 30 augustus te doen wanneer ook de nieuwe dijkgraaf aantreedt, maar gezien het programma dat daar inmiddels voor staat, hebben wij daar onze wenkbrauwen bij gefronst en zullen wij aanstaande dinsdag kijken of wij die frons kunnen opheffen door een knoop door te hakken. Beide events moeten voldoende aandacht krijgen en niet onder elkaar lijden.

Mevrouw Bonthuis: Ik neem aan dat wij de heer Van der Aa op gepaste wijze bedanken voor zijn Dagelijks bestuursperiode.

De voorzitter: Zonder twijfel, alleen zal dat nog enige tijd kosten. De heer Van der Aa zit te popelen om weer eens een keer hier te verschijnen maar hij kan het op dit moment niet opbrengen. Wij moeten hem de tijd geven om zijn herstel dat op zichzelf overigens goed verloopt, zijn beslag te laten krijgen en uiteraard zal er een moment zijn waarop hij afscheid neemt als dagelijks bestuurslid en terugkeert als algemeen bestuurslid, want dat is zijn nadrukkelijke wens. Wij zullen gepaste aandacht schenken aan zijn terugtreding uit het dagelijks bestuur. Het dagelijks bestuur wacht de reacties af.

Besloten: Het algemeen bestuur neemt de brief van de heer Van der Aa voor kennisgeving aan.

6. Rondvraag

De heer Verroen: Naar aanleiding van de actualiteit, ik heb begrepen dat het tracé voor de 380 KV is vastgesteld. Voorzien wij implicaties in de tracékeuze voor ons waterschap?

De heer Van der Kallen: Wij gaan het volgen. Nu is er een globaal tracé en daarvan zien wij niet acuut implicaties, maar wij gaan het wel volgen omdat het implicaties zou kunnen hebben, want ook wij verkeren in een zekere ongewisheid maar anderzijds ook in een zekere geruststelling.

7. Sluiting

De voorzitter: Ik sluit deze openbare vergadering om 22.30 uur.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van het algemeen bestuur op 13 september 2017.

De waarnemend dijkgraaf

De secretaris-directeur

H.B. Hieltjes

H.T.C van Stokkom